Н. С. Хрущев Даниин премьер-министр Енс Отто Крагтай хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев февралиин 21-дэ Кремль Даниин премьер-министр Енс Отто Крагтай уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

Даниин премьертэй хамта Советскэ Союзда байдаг Даниин элшэн сайд Кристиан Д. Хольтен-Эггерт, Даниин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь Пауль Фишер, Даниин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэблэлэй таһагые даагша Кай Йохансен, Даниин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын экономико-политическэ таһагые даагшын орлогшо Енс Кристенсен хөөрэлдөөндэ байлсаа.

Совет зүгһөө СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна. Хөөрэлдөөнэй болоходо СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. Л. Орлов, Советскэ Союзһаа Данида байдаг элшэн сайд К. Д. Левычкин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Скандинавска оронуудай таһагые даагша А. Е. Ковалев байлсаа.

Үнэн зүрхэнэй энэ хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талые һонирхуулжа байһан мүнөө үеын уласхоорондын байдалай асуудалнууд, тэрэшэлэн СССР болон Даниин хоорондо хани ёһоной харилсаануудые үргэдхэхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

Москвагаа мэдээсэнэ

Хабарай тарилгада бэлэн гүт?

Партийно-гүрэнэй хиналта шалгана

Автомобиль, тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудта хэрэгтэй запасной частьнуудые үйлэдбэрилхэ, хүдөө ажахыда эльгээхэ түсэбүүд хэр дүүргэгдэнэб? Мүнөө жэлэй полевой хүдэлмэридэ колхоз, совхозуудай машина, тракторнууд хэр зэргэ бэлэн болонхойб?

Мүнөө эдэ асуудалнууд Россин Федерациин область, хизаарнууд болон автономито республикануудай партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдэй гол анхаралда байна. Шалгалта хэхэ хүдэлмэридэ партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүд, постнууд, «Комсомолой прожекторэй» штабууд ба отрядууд, түрүү хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженернүүд болон технигүүд олоор хабаадуулагдана.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитет шалгалтын үедэ элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые усадхаха тушаа партийна, советскэ болон ажахын организацинуудтай хамта шухала хэмжээ абахыень партгосхиналтын органуудта дурадхаһан байна.

Запасной частьнуудые үйлэдбэрилхэ, хүдөө ажахыда эльгээхэ түсэбүүдээ промышленна предприятинуудай ямараар дүүргэжэ байһанайнь хойноһоо, тэдэнние бүтээлгын шанарай хойноһоо саг үргэлжын хиналта тогтоохыень партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта мүн лэ дурадхагдаа. Тэдэнэр колхоз, совхозуудта техникэ заһабарилгын үедэ материалнуудые зүбөөр хадагалха, гамтайгаар гаргашалха, тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудта гамтайгаар хандаха ябадал туйлаха ёһотой.

Партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүд, постнууд комсомолой прожекторэй штабууд болон отрядуудтай хамта «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдтэ, колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын техникые полевой хүдэлмэридэ саг соонь бэлэдхэлгын хойноһоо, тэрэнние зүбөөр ашаглалгын хойноһоо табигдадаг хиналтые улам шангадхаха уялгатай.

(ТАСС).

— Залуу аад, зоригтойл һаалишан даа,— гэжэ Софья Хандаковае нютагайнь зон хэлсэдэг. Энэ ажал дээрэ удаан сагта хүдэлмэришэгүй һаа, тэрэ жэлһээ ехэ амжалта туйлана.

Үнгэрһэн жэлдэ 22 үнеэдые саалиха байгаад, 22 тугал түллүүлээ. Хайшан гээд тобир догой туталнууд абтанаб? Нүхэр Хандакова үнеэдээ саг соонь саалиха түрүүлгэдэ табидаг, хээлитэй үнеэдэйнгөө малаа һайнаар харуулдаг юм. Тиигээд сагыень алдангүйгөөр шэргээжэ, үнеэдээ түллүүлнэ. Зунай сагта хадын бэлшээридэ адуулагдажа, үбэлдөө тобир тарган ондо оруулагдаһан байһан үнеэдһээ абтаһан туталнууд өөдэргэн байнгүй ябадаһэм. Энээнтэй хамта, нялха туталнууд тусгаар харуулагдажа, һайхан үбһэ, талха тэжээлэй зүйл үгтэжэ байдаг.

Һаалишан Софья Хандакова үнеэнүүдээ шадамараар харуулхын ашаар ашаг шэмыень дээшэлүүлхые оролдоно. Энэ бага наһандаа ямаршье дүршэлтэй һаалишадһаа дутуугүй һү һаадаг. 1963 ондо даадаг үнеэдһээ хамта 11 мянган литр һү һааха даалгабар абаһан аад, тэрэнээ үлүүгээр дүүргээ. Бүхыдөө 11750 литр һү һаагаа. Тиихэдэ байгша оной январь һарада һү һаалгын даалгабаряа 108,3 процент дүүргэлээ.

— Хүдөө ажахыда хими үргэнөөр хэрэглэжэ энэ жэлдэ амжалта туйлахаб,— гэжэ залуу һаалишан мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын «Коммунизм» колхозой һаалишан С. Хандакова.

П. Жужаевай, фото-текст.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 46 (10414) | 1964 оной февралиин 23, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ЭРДЭМ, ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛ—ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМ

Шэбхэ зөөнэ, хаалта барина

УДИНСК. Һаяхан үнгэрһэн партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүд, тэрээн дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ хүдөөгэй ажалшадта шэнэ бодол, хүсэл түрүүлбэ.

Мүнөө жэлдэ Үдын совхоздо тарянай, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри гол түлэб хоёр янзаар ябуулагдаха юм. Нэгэдэхеэр, уһалагдаха, хоёрдохёор, үтэгжүүлэгдэхэ. Ехэнхидээ нютагай үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэхэ.

1400 гектар тарянай газар, мүн горитой сабшалан уһалагдаха юм. Энэ зорилгоор үбэлдөө, намартаа 10 мянга шахуу тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагданхай. Энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

Мүнөө жэлдэ тарянай, сабшалангай ехэ газар уһалха зорилгоор гол горхонуудта хаалта барижа эхилэнхэй.

Манай корр.

Ногоон тэжээл

Үбэлэй хорон хүйтэн, газаа сагаан саһан байбашье, бишыхан хурьгадта, поршоонхонуудта ноб ногоохон тэжээл үгтэнэ. Энэ хаана ургуулагдана гээшэб?

Усть-Кяхта тосхондо 160 дүрбэлжэн метр шалатай амһартанууд соо гидропонно аргаар таряан ургуулагдана. Эндэһээ 5 хоноод лэ 145 квадратна метрэй ногоон абтана. Тэрээгээр хэдэн зуун поршоонхо тэжээгдэнэ.

Мүн А. Т. Агафоновой отарада 16 тэбхэр амһартада иимэ тэжээл бэлдэгдэнэ. Недели бүхэндэ 80—100 килограмм шэмэ ехэтэй ногоон тэжээл абтажа, хурьгадта үгтэнэ.

С. Климов.

Хяагта, Погранична совхоз.

Саянай хормойһоо Витим мүрэн хүрэтэр

Түрүүшүүлэй ажалтай танилсаба

Хоринин үйлэдбэриин управлениин партком совхоз болон колхозуудай парткомой секретарьнарай семинар һаяар үнгэргөө. Семинарта хабаадагшад Хэжэнгын совхоз ошожо, Бахлайтын һүнэй түрүү гүүртын ажалтай танилсаа. Ажалша бэрхэ малшад, һаалишад тэдэнэртэ ажал тухайгаа хөөрэжэ үгэһэн байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутат, түрүү хонишон Ц. Б. Буянтуевтай уулзажа хөөрэлдэхэһөө гадна, дүй дүршэлөө абалсаба.

Семинар һонирхолтойгоор үнгэрөө. Управлениин ажахы бүхэндэ иимэрхүү семинарнуудые үнгэргэжэ, түрүү дүй дүршэлөө абалсажа байбал, һайн гэжэ хэлсээ.

Р. Цымпилов.

Колхознигуудта пенси тогтоолго —партиин оролдолго

Ажал харюутай

Манай Совет орон дотор ажал эгээл үндэрөөр сэгнэгдэнэ. Һайнаар ажаллаһан хүн алдар солото баатарайшье нэрэ зэргэ олодог, али бүхы талаар урмашуулагдадаг. Иимэ юумэ Октябриин революциһаа урда тээ хаанашье байгаагүй.

Шадалайнгаа зэргээр хүдэлөөд, ажалайнгаа зэргээр абаха гээшэ баһал зохисотой. Мүн манай орон дотор социальна тэдхэмжэ һайнаар табигданхай. Промышленна предприяти дээрэ, албанай газарта хүдэлөөшэд үлбэр үбгэн гү, али үндэр наһатай боложо, ажалай хүсэ даахаяа болиходоо, гүрэн түрынгөө зүгһөө ямар һайнаар тэдхүүлнэ гээшэб!

Зүгөөр колхознигуудые тэдхэхэ тогтоогдомол гурим байгаагүй. Энэ асуудалые КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой дурадхалаар хаража үзөөд, тусхай тогтоол баталан абаһаниинь ехэл лайшаалтай.

Манай колхоздо наһатай болоһон уладтаа пенси түлэхын тула олзо доходһоо оройдоол 1,5 процентыень һомолдог байгаабди. Харин һаяхан хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэдээ, тэрэнэй хэмжээе 2 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидхээбди.

Баһа 20 жэлэй турша соо хүдэлһэн хүнүүднай олоһон салин дээрээ 10 процент нэмээн абажа байха. Энэ түлбэридэ 96 колхознигууд оруулагданхай. Тэдэнэй тоодо хонишод С. Ширапова, Д. Михеева, һаалишад Д-Ж. Ламажапова, Д. Жамбалова болон бусад бии.

Тэрэшэлэн 13 колхознигнай дээдэ, дунда һургуулинуудта заочноор һуралсадаг. Тэдээндэ недели бүри нэгэ тусхай үдэр үгэнэбди. Һуралсалайнгаа сессидэ ошоходонь, дунда зэргын салин хүлһыень түлэжэ байхабди.

Малшаднай 12 үдэрэй амаралтада гарахадаа баһал мүнгэ абадаг. Курорт ошогшодой путёвкын үнэ сэнгэй 70 процентые колхоз өөртөө даажа абадаг болохонь.

1964 ондо 560 мянган түхэригэй олзо доход абахаар хараалнабди. Тэрээнэй 5 процентнь соёлой хэрэгтэ, культбаза, бани гэхэ мэтые барилгада гаргашалагдаха юм.

Гэбэшье колхознигуудайнгаа социальна, ажаһуудалай тэдхэмжые саашадань һайжаруулха тушаа КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоолые хараадуулан, бүри тодорхой хэмжээнүүдые абахабди.

Партиингаа шэнэ үүсхэл оролдолгые бүхы колхознигууднай баяр баясхалантайгаар угтаад, улам эршэмтэй һайнаар хүдэлхэ тухайдаа мэдүүлнэ.

П. Цыренжапов,
Хоринин аймагай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

ХЭШЭГТЭЙ ГАРТА

Түрүү хүн тухай магтаал

Жэлэй эхин багта Бэшүүр тосхондо управлениин ажахынуудай түрүү һаалишадай найр дээрэ А. Ф. Кузнецовада үгэ үгтэһэн. Бэеэр набтаршагшье һаа, сэмбэй түргэн, хүдэр шарайтай, ябаган шахажа ябаһан эхэнэр трибуна дээрэ гаража ерэбэ.

«Забайкалец» колхозой эрхим һаалишанай ажал хэрэг тухай тоосохыень хүлеэн, хүнүүд һэрэлтэй шагнаархана. Тугаарай хэдэн олон хүн үгэ хэлээ, туйлаһан амжалта тухайгаа мэдээсээ, тоо баримта, тоонууд дурдагдаа. Үшөө нэгэ һаалишанай үгые шагнахада болохо ха юм даа.

— Хани нүхэд! Шэнэ жэлэйнгээ найр нааданда ерээд байна бэшэ бэзэбди,— гээд Александра Федоровна үгэеэ эхилбэ. —Теэд энээн болотор үгэ хэлэжэл байха аалбди. Хүгжэмшэднай хэхэ юумэеэ оложо ядажа байна хэбэртэй. Теэд хүнүүдшье шалажа, бэшэ гү? Оркестр хүгжэм зэдэлгэе, хатараял!

Һаалишанай үгэ альга ташалгын шанга долгин соо тунашаба. Тиин хүгжэмшье зэдэлжэ, хатар наадан захалаа бэлэй...

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин эдэбхеэр эмхидхэгдэһэн түрүү һаалишадай тэрэ найр Александра Федоровнада хэзээшье мартагдахагүй. Энэ найрта хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө, артелиингээ баялигые арьбадхахын түлөө, Эхэ орондоо һү ехээр үгэхын түлөө А. Ф. Кузнецова хэды ехэ оролдолго гаргааб, хэдын үдэрые илгаруулангүй ажаллаа гээшэб! Тэрэниинь тооложо барашагүй.

Александра Федоровна Шаралдайн нютагтаа 20 жэл һаалишанаар хүдэлхэ зуураа, айхабтар бэлэн дүй дүршэлтэй болонхой. Колхозойнгоо һаалишадай мүрысөөндэ жэлһээ жэлдэ холо урдалжа ябадаг. Долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэшье түрүү һаалишан ажалай ехэ бүтээсэ туйлана. Хаража байһан 20 үнеэдһээ уялгынгаа ёһоор тус бүриһөөнь 1600 килограмм һү һааха байһан аад, 1761 килограмм һаагаа.

— Манай Александра ёһотойл тоһон гартай, хэшэг ехэтэй хүн гээшэ даа. Ямаршье шалдан хүхэтэй, һү шэмээ табисагүй, барюу үнеэнһээ хэрэгтэй һүеэ абажал шадаһан байха,—гэжэ нютагайхиниинь хэлэдэг.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилэн, колхозой эрхим һаалишан сагаан эдеэ дэлбэрүүлхын түлөө тэмсэжэ оробо. Кабанскын үйлэдбэриин управлениин һаалишадай уряада харюусан, Александра Федоровна үбэлэйшье сагта үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һааха гэжэ шиидээд, тэрэнээ бэелүүлжэ эхилээ юм.

—Ехэ һү һаахын тула нэн түрүүн үнеэдээ һайнаар харууһалха, шэмэтэ тэжээл элбэгээр эдюулхэ ёһотой,—гэжэ А. Ф. Кузнецова хөөрэнэ. — Үнеэнэй һүн хэлэн дээрээ гэжэ арад зон дэмы хэлсээгүй байха. Гэбэшье дулаан байрада байлгаха, зөөлэн хэбтэрээр хангаха гээшэ мүн лэ ехэхэн удха шанартай ааб даа.

Александра Федоровнагай хүдэлдэг колхозой һаалиин 1-дэхи фермэдэ үхэршэдөөр дүй дүршэлтэй хүнүүд табигданхай. Тэдэнэр хожорһон гү, али орой түрэһэн үнеэдые ээлжээгээр адуулдаг. Тиихэдэ бэшэ хүнүүдынь малда үбһэ, һолоомо зөөнэ, тэрэнние буйлуулна. Үнеэдэйнгээ байрада силос оруулжа, хобто соогуур тараадаг байна. Эдэ нүхэдэй оролдосото ажалһаа мүн лэ һү һаали ехэ дулдыдадаг гээшэ. Ахалагша үхэршэн Антон Михайлович Ананиин 11-дэхи жэлээ эндэ хүдэлнэ. Александра Федоровна малай адеэлүүлгэ тухай ямар нэгэн ажаглалтатайгаар ахалагша үхэршэн Ананинда сэхэ хандадаг. Сэхыень хэлэхэдэ, үнинэй малшад хоорондоо үгэеэ ойлголсодог.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ехэ ута удаан, дулаан намар орожо, малшад элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэһэн байна. Артелиин кукурузашад С. М. Соловьев, Н. Т. Носков, А. А. Радионов болон бусадай үнгэрэгшэ жэлдэ үндэр баян кукуруза ургуулһанайнь ашаар үнеэдтэ силос ехэ дарагдажа, һаалишад мүнөө һү ехээр һаана бшуу.

Нүхэр Кузнецова январь һарада 3 мянган килограмм һү һааха түсэбтэй аад, 3360 килограмм һаагаа. Малда ехэ дуратай, һаалишадай дүй дүршэл арбан хургандаал шудалһан энэ эхэнэр үнеэдэйнгээ харууһа, тэжээлые тон зүбөөр эмхидхэһэнэйнгээ, мүн химиин зүйлнүүдые тэжээлдэнь холилсожо байгаад эдюулһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлаа.

Колхозой түрүү һаалишан энэ туйлалтаараа һанаагаа амарангүй, февраль һарада 3400 килограмм һү һааха гэһэн зорилго урдаа табяад хүдэлжэ байна.

— Манай фермэдэ Александра Федоровнагай һайн һайхан ажал хэрэгые дагагшад олон. Һаалишад Н. М. Кузнецова, В. М. Петрова, Н. А. Маковеева гэгшэд январь һарада эршэ ехэтэйгээр ажаллажа, һү һааха һарынгаа даабаринне дүүргэһэн байна. Нигэжэ жэлэй эхинһээ хойшо булта эмхитэй һайнаар хүдэлөө һаа, жэлэй түрүүшын гурбан һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаха байнабди,—гэжэ фермые даагша коммунист Севостьян Гурьянович Павлуцкий урматайгаар хөөрэнэ.

Г. ЧИМИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү һаалишан А. Ф. Кузнецова.

С. ЦЫДЫПОВАЙ фото.

СССР-эй Оборонын Министрэй

ПРИКАЗ

1964 оной февралиин 23. № 34 Москва город.

Нүхэд солдадууд болон матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Запаста байһан армиин ба флодой сэрэгшэд!

Мүнөөдэр манай Эхэ орон Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой 46 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна.

Совет хүнүүд коммунизм байгуулгадаа гайхамшагта амжалтануудые туйлажа, бүгэдэ арадай энэ һайндэрые угтажа байна. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозой таряашадай болон интеллигенциин баатарлиг ажалай ашаар долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэгдэжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай декабриин, февралиин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд хото, хүдөөгэй ажалшадай эдэбхи үүсхэлые шэнээр бадаруулба. Химиин промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ асари ехэ түсэбүүд хадаа КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө ажалшадай хүсэл эрмэлзэлгые элсүүлхэ талаар манай партиин айхабтар ехэ оролдолго хэшээл гаргажа байһые эли тодоор гэршэлжэ байна.

Коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байха зуураа, манай арад эб найрамдалые батадхан бэхижүүлхын түлөө оролдоно.

Коммунис парти, Советскэ правительство уласхоорондын шахардуу шанга байдалые зөөлэрүүлэн һуларуулха, дэлхэйн термоядерна дайе зайсуулха хэрэгтэ зорюулһан ленинскэ гадаадын хараа шугамые эрид шууд бэелүүлжэ байнхай. Газар уһанай болон хилын асуудалнуудые шиидхэхэдээ гүрэнүүдэй хүсэ хэрэглэхэһээ арсаха тухай уласхоорондын хэлсээ баталха тушаа оруулһан совет дурадхалнууд хадаа эб найрамдалай хэрэгтэ шэнэ ехэ хубита нэмэри мүн болоно.

Мүн энээнтэй хамта Коммунис парти, Советскэ правительство манай Эхэ орондо, аха дүү социалис оронуудта сэрэгээр добтолхо түсэбүүдые зохёожо байдаг империалис хүсэнүүд дэлхэй дээрэ бии гэжэ хараадаа абажа байдаг.

Иимэ эрхэ байдалда дэлхэйн дайе үүдхээ гээшэ һаань, эзэрхэг түримхэйшүүлые хяа һамна сохихоор Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые хэзээдэшье бэлэн байлгахын тулада парти, правительство бүхы юумэ хэжэ байдаг.

Нүхэд солдадууд болон матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Запаста байһан арми болон флодой сэрэгшэд!

Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой 46 жэлэй ойтой — бүгэдэ арадай һайндэртэй дашарамдуулан, таанадые амаршалнаб.

Арми болон флодой сэрэгшэд! Сэрэгэй, политическэ эрдэмээ үдэр бүри дээшэлүүлэгты, сэрэгэйнгээ шадабариие оролдосотойгоор нарижуулагты, шэнэ техникэ болон зэбсэгые шудалагты, коммунизм байгуулагшын моральна кодексын, сэрэгэй тангаригай, сэрэгэй уставуудай эрилтэнүүдые дүүргэгты. Коммунис партиин, Советскэ правительствын уряалаар Эхэ оронойнгоо үмэнэ уялгаяа дүүргэхээр хэзээдэ бэлэн байгты!

Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой 46 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, иигэжэ ЗАХИРНАБ:

Мүнөөдэр, февралиин 23-да, манай Эхэ оронои нийслэлдэ — Москвада, союзна республикануудай нийслэлдэ, герой городуудта артиллериин 20 буудалгаар салют үгэхэ.

Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой 46 жэлэй ой мандаха болтогой!

Инаг һайхан Эхэ оромнай — Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Агуухэ совет арадта, тэрэнэй баатарлиг Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша, эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

СССР-эй Оборонын Министр, Советскэ Союзай
Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ.

Хэд түрүүлнэб, хэд гээгдэнэб

Гүрэндэ һү худалдаха 1-дэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ

1964 онон февралиин 20-ной мэдээн.

Управленинүүд, аймагууд	Һүнэй бүхыдөө худалдагдаһаниинь (процентээр): Кварталай түсэбэй дүүргэлтэ	Һүнэй бүхыдөө худалдагдаһаниинь (процентээр): 1963 онойхитой сасуулхада	Үнеэн бүриһөө һаагдажа тушаагдаһаниинь (килограммаар)
Мухар-Шэбэрэй	58	120	102
Зэдын	56	128	78
Улаан-Үдын	52	89	98
Хяагтын	47	100,8	89
Хоринин	46	126	67
Баргажанай	44	107	78
Түнхэнэй	41	116	47
Кабанскын	36	89	81
Баунтын	50	103	65

1964 оной түрүүшын кварталай 5 декада үнгэрбэ. Тиигэбэшье республикамнай гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө арайхан гэжэ 49 процент дүүргэбэ.

Үнгэрһэн 10 хоногой туршада бүхыдөө 16 мянган центнер һүн тушаагдажа, кварталай түсэб 11 процентээр дээшэлһэн байна. Энэ үшөөл һанаһанда хүрэбэгүй. Илангаяа Түнхэнэй, Кабанскын, Баргажанай үйлэдбэриин управлениүүдэй ажахынууд республикаяа гэдэргэ татана.

Һү һаалияа дээшэлүүлхын тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ, үнеэдтэ тэжээл заатагүй буйлуулжа үгэхэ, мочевинэ болон химическэ бусад зүйлнүүдые тэжээлдэнь холихо, фермэ бүхэндэ искусственна һү бэлдэхэ шухала.

Энэ талаар жэшээ абамаар түрүү фермэ, гүүртэнүүд, һаалишад үйлэдбэриин управлени бүхэндэ бии. Жэшээнь, гээгдэжэ ябаһан Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Баян голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Ринчиновой даадаг үүлтэртэ үнеэдэй фермынхид энэ үедэ үнеэн бүриһөө 347 килограмм һү һаагаад байна. Эндэхи һаалишад малдаа тэжээл буйлуулжа, тогтоогдомол болзор соонь үгэдэг, үнеэдээ үдэртөө 3 дахин һаадаг юм.

Хяагтын управлениин Хүдэриин совхозой һаалиин 6-дахи фермэ (даагшань Д. Гонсорунов) январь, февраль һарануудта 215 центнер һү һааха даабаритай байбал, мүнөө 232 центнер һаагаа.

Нүхэд һаалишад, мэргэжэлтэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд! 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэе!

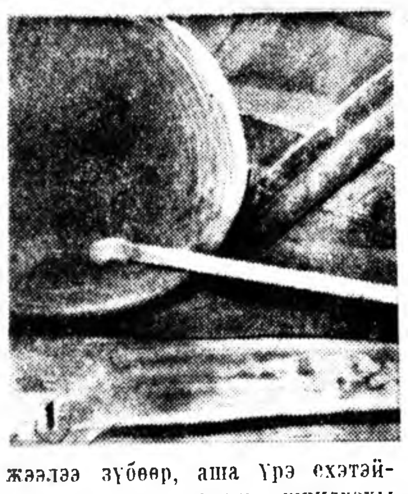
Энээнийе ажахы-бүхэндэ хэрэглэжэ болохо

Түрүү дүршэл

ГИДРОЛИЗНО-КАРБАМИДНА АРГААР ТЭЖЭЭЛ БУЙЛУУЛАГДАНА

Газар тариалан болон мал ажалда химиин туйлалтануудые хэрэглэжэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, адуу малай ашаг шэмэ ехэдхэхэ асуудалда КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум дээрэ ехэхэн анхарал хандуулагдаба.

Илангаяа манай эндэхи ажахынууд ниитынгээ адуу мал тэжээлээр хүсэд хангажа шададаггүй гээшэ. Тиимэһээ бии байгаа тэ-

жээлээ зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай байна.

Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ манай совхозой мэргэжэлтэд ажахыдаа түрүү дүй дүршэл, наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ тушаа ехэхэн оролдолго гаргаа. Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һараһаа захалжа мочевинэ силостэй холижо малдаа үгэһэн байнабди. Үнеэн бүридэ сүүдхэдэ 100 грамм мочевинэ үгтөө.

Химическэ энэ зүйлые хэрэглэһэнэй ашаар нёдондоной энэ үеынхиһөө пилээд ехэ һүн һаагдаа. Хэрбээ 1962 оной декабрь һарада совхознай 800 центнер һү һааһан байбал, үнгэрһэн жэлэй декабрьда адли тэжээл дээрэ байгаад, 990 центнер гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 190 центнер һүн ехээр һаагдаһан юм. Энэ жэлэй январь һарада урда жэлэй январиинхиһаа 173 центнер һүн ехэ абтаа. Зүгөөр 1962—1963 оной үбэлжэлгын үедэ һаагдаһан литр һүн бүридэ үшөө 300—400 грамм таряа талханай зүйл үгтэдэг байгаа бшуу. Тиин энэ үбэлжэлгэдэ таряа талханай зүйл үгы тоолой.

Мүнөө манай һаалишад мочевинын аша туһые ойлгоод, саашадаа силосэй дууһахада яажа мочевинэ хэрэглэдэг болохобиибди гэжэ тэдэнэр һанаагаа зобонхой. Үнэхөөр мочевиные бүдүүн тэжээлтэй холижо үгэдэг хадань, тэдэнэй һанаагаа зобохонь буруугүй. Энэ үедэ «Сельская жизнь» газетэдэ гидролизно-карбамидна аргаар тэжээл буйлуулха тухай бэшэгдэһэн байгаа. Тэрэ бэшэгые главна инженер нүхэр Дагаевтай зүбшэжэ, ажахыдаа гаргаша багатайгаар тиимэ түхеэрэлгэ хэхэ гэжэ хэлсээбди.

Гидролизно-карбамидна аргаар тэжээл буйлуулхын тула хэрэглэгдэхээ болиһон «С-6» комбайнын бункер абажа, хэрэггүй болоһон хүдөө ажахын машинануудай мөөрнүүдые, углуутай түмэрнүүдые хэрэглэжэ, тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэ бүтээгдээ һэн. Тэрэ бункернууд соогоо хэршэгдэһэн һолоомо ууралаар буйлуулха түмэр хоолой оруулагданхай. Тэрэнһээ гадна тус бүридөө 90 литр багтаха гурбан боошхо тодхогдонхой. Тэдэ боошхонууд халуун уһатай цистернэһээ нэгэ бага доохонуур табигдадаг. Юуб гэхэдэ, тэдэ боошхонууд руу түмэр хоолойгоор уһан өөрөө орожо байдаг. Боошхонуудтань холисын хэмжүүр харуулха поплавково дозатор тодхогдонхой.

Энэ түхеэрэлгэ хайшан гээд хэрэглэгдэнэб? Хэршэгдэһэн һолоомые бункернууд соо хээд, соляна кислотагай һулахан холисоор дэбтээдэг. Тиихэдээ 10 литр уһанда 15 грамм кислота хүртэхөөр хэдэг. Хоёрдохи боошхо соонь 60 литр уһанда 600—700 грамм хүртэхөөр эдеэнэй дабһа худхадаг. Гурбадахи боошходонь 10 литр уһанда 550 грамм хүртэхөөр карбамит худхажа үгтэнэ.

Тэжээл буйлуулдаг бункер соо 70 килограмм һолоомон багтадаг. Тэрэ һолоомые 23 литр соляна кислотагай холисоор, 20 литр хлористо натриин холисоор дэбтээгээд, тэрэнээ забһаргүйгөөр хабхагладаг. Тиигээд 1,5—2 часай туршада тэрээн руугаа уурал оруулдаг. Тиигэжэ кислота уурал хоёрой хүсөөр һолоомонь зөөлэржэ үгэдэг. Удаань 70 килограмм һолоомо руугаа 45 литр карбамидай холисо нэмэдэг. Энээнэй хүсөөр үлүү байһан соляна кислота хорогүй болоҗо, орондонь хлористо аммони, уһа, углекислэ газ тодоржо, азодынь үлэдэг.

Һүүлээрнь мөөрнүүд дээрэ тодхогдоһон тэжээлтэй бункерээ «ДТ-20» тракторээр шэрээд, малай байра соо оруулдаг. Иигэжэ буйлуулагдаһан һолоомо үнеэн бүридэ 5—6 килограмм хүртэ-

хөөр үглөөгүүр, үдэшэлэн эдюулэгдэдэг байна. Тиихэдэмнай үнеэн бүридэ үдэртэ 40 грамм карбамит хүртэнэ гээшэ. Зүгөөр түрүүн үнеэдые мочевинээр эдеэлүүлдэггүй байһан газарта үдэртэ үнеэн бүридэ 15—20 грамм карбамит хүртэхөөр холисыень бэлдэжэ болохо байна.

Иигэжэ буйлуулагдаһан һолоомые туршахын тэдыдэ һаалишан Ханда Данзановагай үнеэдтэ үгтэһэн байна. Иимэ тэжээл эдюулхын урда үдэр 10 үнеэдһээ энэ һаалишан 60 литр һү һаадаг байгаа. Тиин табан үдэр үнгэрөөд байхада тэрэ һаалишан 72 литр һү һаажа захалаа һэн.

Мүнөө энэ аргаар манай совхозой һаалиин хоёр гүүртэдэ тэжээл буйлуулагдана. Һаянай иимэ түхеэрэлгэнүүдые бусад гүүртэнүүдтэ хэжэ байнабди.

Манай һанахада энэ аргые ажахы бүхэн хэрэглэхээр гээшэ.

Н. МИХЕЕВ,
«Октябрьский совхозой главна ветеринарна врач.
Зэдэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **1-дэхи — бүлсэн уһа хэхэ цистернэ. 2-дохи — химическэ зүйлнүүдэй холисо хэхэ боошхонууд. 3-дахи — хэршэһэн һолоомо буйлуулха бункер.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СААШАНХИ ЗОРИЛГ ТОДОРХОЙЛОГДОБО

Үйлэдбэриин 250 гаран түрүүшүүл, промышленна, модо бэлэдхэлэй предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд Загарайн промышленно-үйлэдбэриин зонын партийна, ажахын эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсажа, зонын промышленностиин, барилгын транспортын хүдэлмэриин 1963 оной дүн болон энэ жэлэй зорилго тухай зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн зонын парткомой секретарь нүхэр Возжаев нёдондо жэлдэ туйлаһан амжалта, усадхагдаагүй дутагдал, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тухай тогтон хэлээ. Зонын предприятинууд валовой продукци үйлэдбэрилхэ үнгэрһэн жэлэй түсэбые болзорһоонь наймаан хоногоор уридшалан дүүргээд, 1.596 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээһэн байна. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ даабаряа бүхы предприятинууд дүүргэһэн юм. Мүн товарна продукци гаргаха даабари үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. 1962 онойхитой сасуулхада ажалай бүтээсэ 12,9 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа. Зонын түрүү предприятинууд тусхайлбал, Хандагатайн, Хүртэйн леспромхозууд, Онохойн модоной комбинат, «Татарский ключ» гэжэ карьеруправлени түсэбөө холо үлүүлһэн байна.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй дэлисэ улам үргэдэжэ, мүнөө энэ хүдэлөөндэ арба гаран мянган хүдэлмэришэд хабаадалсана. 730 хүнэй хүдэлдэг 4 участок, 23 цех, 118 бригадада коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Бүхы дээрээ амжалта туйлагдабашье, усадхагдаагүй дутагдалнууд бии байһаар. Зонын хэдэн предприяти, жэшээлхэдэ Шулуутайн, Хоршин, Хүрбын леспромхозууд, Элхиин авто-заһабарилгын завод түсэбөө дүүргээгүй байха юм. Эдэ, бусад зарим предприятинуудта экономическа хүдэлмэри муугаар табигданхай, үйлэдбэриин арга боломжо хүсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй, ажалай эмхидхэл һайжаруулагдана.

Леспромхозуудай бага комплексно бригадануудай ажал хэрэгтэ, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулагдаагүй байба. Һара соо 2000 километр модо бэлэдхэхэ гэһэн нүхэр Кудряшовой даадаг бага комплексно бригадын һайшаалтай үүсхэлэй бусад леспромхозуудта ёһотойгоор дэмжэгдээгүй дээрэһээ зарим бригадануудта түрүү дүй дүршэл муугаар хэрэглэгдэнэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн нүхэд барилгын организацинуудай, тусхайлбал, Буряадай ... рилгын управлениин мэдэ... дахи барилга хабсаралгын ... равлениин, мүн түсэблэлгы... тагдалнууд тухай анхарал... дуулба. Эдэ дутагдал... усадхажа, энэ жэлдэ дабт... асуудалда ехэ анхарал ... лагдана. Иигэжэ бүри ехэ ... та туйлаха тухай хэлсэгдэ...

Партийна, ажахын эдэ... зонын 1964 оной социалис... баталан абаба. Модо шэрэхэ... оной түсэб декабриин ... дүүргэхэ, үнгэрһэн жэлэ... ажалай бүтээсые нэгэ проц... дээшэлүүлхэ, 3189 мянган ... ригэй барилга-хабсаралгын ... дэлмэри хэхэ даабаряа ... һоонь урид, декабриин ... дүүргэхэ гэжэ энэ уялга д... хараалагдана. Зүүн-Сибири... мическа промышленностиин... приятинуудые шухала хэ... материалаар, химическа т... сэбэр, холисогүй известь... хангадаг. «Татарский ключ... жа карьер барилгые түрг... зорилго табигдана.

Загарайн промышленно-ү... бэриин зонын партийно-а... эдэбхитэдэй суглаанда хаб... шад долоон жэлэй зург... жэлэй зорилго хараалжа, ... социалис уялга абаад, Пр... кальска промышленно-ү... риин зонын ажалшадые соц... мүрысөөндэ уриһан байна.

Д. Дарм...

Үрэ ехэтэй үүсхэл

Модо бэлэдхэлэй предприяти, цехүүдтэ түхеэрэлгэнүүдые халаан бүхэндэ хэр зэргээр хэрэглэдэг байһые саг үргэлжэ бүридхэлдэ абажа байха гээшэ ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, бии байһан түхеэрэлгэнүүдэй хэр ашагтай һайнаар хэрэглэгдэһэниинь ходо хинан шалгагдана, хоёрдохёор, үйлэдбэриие зүбөөр түсэблэхэ, хүтэлбэрилхэ арга хангагдана.

Харин иимэ бүридхэл ходо хэжэ байхын тула тусхай хэдэн хүдэлмэрилэгшэд хэрэгтэй болоно, үлүү ехэ гаргаша хэхэ ушар гарана. Үлүү гаргашагүйгөөр түхеэрэлгэнүүдэй ашаглалга саг үргэлжэ хинан шалгаха тухай һайн бодомжолжо үзэһэнэй һүүлээр Загарайн модоной комбинадай коллектив техническэ нормо зохёохо бюро эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Энэ бюрогой гэшүүд бултадаа һайн дураараа хүдэлнэ. Комбинадай 3 мастер, 6 хүдэлмэришэдһөө байгуулагдаһан энэ бюро түрүүшын үдэрһөө эдэбхитэйгээр ажаллажа эхилээ. Модо болбосоруулгын мастер Андрей Федорович Сайко бюрогой түрүүлэгшээр томилогдонхой.

**Техническэ нормо зохё... бюро хүдэлмэриин сагай х... бөөр хэрэглэгдэдэггүй нэгэ ... хоногой туршада шалгажа ... гэжэ дурадхаа һэн. Энэ ша... тада комбинадай хүдэлмэ... алба хаагшад олоороо хаб... саа. Тэдэнэр ямар нэгэ ... дүүргэхэдээ хэды саг гаргаш... дахаб, ажалаа хайшан гэж... хидхээ һаа, ехэ бүтээсэ туй... ха байнаб гэжэ өөһэдөө ... шалгаа. Иимэ шалгалта эмх... һэн түрүүшын үдэр ехэ дүй... элирүүлэгдээ, модо болбосо... гын цехтэ түхеэрэлгэн... ашаглагдангүй миин байгаа... шалтагаан тодорхойлогдоо, ... коблочно цехтэ ажалай бү... бага байна гэжэ элирүүлэ...

Хүдэлмэриин сагые зүбөө... рэглэхэ, түхеэрэлгэнүүдээ ... сэтэйгээр ашаглаха, ажалай ... тээсэ дээшэлүүлхэ талаар ... арга боломжын бии байһа... элирүүлэгдээ. Эдэ арга боло... нуудаа элирүүлэн хэрэглэ... ашаар үйлэдбэриин ду... усадхаха, «Бурятцелинст... трестын барилгын органи... нуудые модоной ехэ матери... хангаха гэжэ комбинадай х... маришэд шиидэбэ.

Комбинадай техническа ... зохёолгын ниитын бюро ... үүсхэл гаргаа.

Н. Хуз...
«Бурятцелинстрой» трест... нормо зохёолго-шэнжэлэл... станциин ахалагша инжене...

Ехэ мүнгэн арьбалагдана

Шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэреэ оньһожоруулха талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулга бэелүүлһэнэй ашаар гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Манайшье заводой коллектив жэл бүхэндэ олон хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ, амжалта туйлан ажаллана.

Бүтээсэ ехэтэй 86 шэнэ түхеэрэлгэ нёдондо жэлэй туршада тодхогдоо, олон түрүү арга хэрэглэгдэдэг болоо. Электровоз, тепловозуудые заһабарилхын тулада хэдэн тусхай хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байха. Мүн хуушарһан түхеэрэлгэнүүд һэльбэн заһабарилагдаа.

Шэнэ техникэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар ганса электровоз заһабарилга дээрэ 7427 нормо-час алмагдаһан байна. Мүн хуушарһан түхеэрэлгэ шэнэдхэгдэжэ, гурба мянган түхэриг алмагдаа.

Заводой главна технологой, металлургын, главна энергетигэй, механигай таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд, инструментальна электромашина, вагон хабсаралгын цехүүдэй хүдэлмэришэд шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлгэдэ хабаадана.

Энэ жэлдэ техническэ-эмхидхэлэй олон хэмжээ ябуулга бэелүүлхээр хараалагданхай. Тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, олон процессүүд оньһожоруулагдаха юм. Заводой техническэ-эмхидхэлэй түсэбөөр хараалагдаһан эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлбэл, заводнай энэ жэлдэ нэгэ миллион 50 мянган түхэригэй алмалта хэхэ болоно. Мүнөө заводоймнай коллектив энэ түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулна.

А. Щеглаков,
ЛВРЗ-гэй технолог.

Советүүдэй хүдэлмэри

Олониитын хүсөөр хүдэлдэг сельсовет

Советүүдэй гол хүсэниинь түлөөһэтэ аппарат бэшэ, харин арадай һунгамалнууд — депутадууд, хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай, интеллигенциин эдэбхитэд болоно.

Мүнөө республика дотор анха түрүүшынхеэ олониитын үүсхэлээр тогтоогдоһон, Хойто-Байгалай аймагай Дээдэ-Заимкын сельсоведэй ажал хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхэмнай.

ТҮРҮҮШЫН ҮЕДЭ

1962 оной намарай нэгэ үдэр Дээдэ-Заимкын сельсоведэй депутадууд ээлжээтэ сессидээ сугларба. Хэлсэхэ зүйлынь юрын асуудал бэшэ байгаа. Юуб гэхэдэ, гүйсэдкомой хүдэлмэри түлөоһэргүйгөөр эмхидхэхэ, тэндэ хүдэлхэ түрүүлэгшээр хэниие шэлэн табиха тухай, — иимэ хөөрэлдөөн болоһон.

Тиигээд лэ депутадуудһаа Иван Тимофеевич Хоменко һунгагдаа һэн.

Энэ хүнэй гидрометностанциие даагшаар ажаллаха зуураа, агитатораар, пропагандистаар хүдэлһэн, мүн ниитын бусадшье даабаринуудые жэнээтэ һайнаар дүүргэһэн, тэрэнэй эсэстэ хүн зонойнгоо дунда ехэ хүндэтэй болоһон, нютагай Советэй депутадаарнье һунгагдаһан байгаа юм.

Тэрэ гэһээр дурсагдаһан сельгүйсэдкомой хэһэн бүтээһэн юумэ пилээд ехэ.

— Хамаг хүдэлмэреэ олониитэдэ, депутадуудтаа түшэглэжэ ябуулхын хойноһоо оролдонобди,— гээд нүхэр Хоменко хөөрөө һэн. Теэд, үнэхөөрөөшье энэ хэлээшэнь тон зүб юм.

Дурсагдаһан сельсовет 15 депутадтай. Тэдэнэй долоониинь — коммунистнууд.

Хэрбээ сессинүүд урдань бэлэдхэл муутайгаар үнгэрдэг байгаа һаа, харин мүнөө заагдаһан болзор соогоо, депутадуудай ехэ эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэдэг, мүн шухала дурадхал һанамжануудые оруулдаг болоо. Тэндэ дүн хамта 50 гаран асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, тусхай шиидхэбэринүүд абтаһан, бэелүүлэгдэһэншье байна.

ЮУН ХЭГДЭЭБ?

Теэд, депутадууд болон эдэбхитэдэй хүсөөр бодото дээрээ ямар юумэн бүтээгдэһэн, хэгдэһэн байнаб?

Нэн түрүүн, Октябриин һайндэрэй урда тээхэнэ, Шэнэ Заимкын бүхы айлнуудай гэртэ Ильичэй лампочканууд яларaа.

Һургуулиин байрада хэгдэхэ капитальна заһабарилгын унжагайрһан тухай, энээн тушаа ямар хэмжээнүүдые абаха, һуралсалай түрүүшын четвертиин дүнгүүд тухай асуудалнууд сельсоведэй сесси дээрэ тусхай зүбшэгдөө.

Һүүлээрнь юун хэгдээб? Һургуулиин мастерской баригдаад, кабинедүүдынь шэнэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаа.

Багшанарай эдэбхи үүсхэл тэрэ гэһэнһээ хойшо хараа байса дээшэлээ. Багшанар нүхэд А. А. Нелюбина, Л. А. Семушева, М. И. По-

стникова, Г. Г. Шелковникова болон бусад ооһэдөө ажал хүдэлмэриин жэнээ харуулхаһаа гадна, сельсоведэй эрхим эдэбхитэд болонхой.

Түрэлхидэй комитет (түрүүлэгшэнь нүхэр И. И. Матвеев) илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Тэрэнэй үүсхэлээр һуралсалай шэнэ жэлнүүдтэ һургуулинуудые бэлдэхэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдаа, һурагшадта материальна туһаламжашье үзүүлэгдээ. Һаһа бээ гүйсэһэн нэгэншье үхибүүн һургуулиһаа гадуур орхигдоогүй. Багшанар түрэлхидэй суглаанууд дээрэ ходо элидхэл хэдэг болонхой.

Тэрэшэлэн тосхоноо болбосон болгохын тула ямар ехэ юумэ хэгдээ гээшэб! Дээдэ Ангарай эрьедэ олон шэнэ гэрнүүд жэрылдэнхэй. Айл бүхэнэй гэртэ электрын гэрэл ялардаг, радиогой хонгёо абяан сонстодог.

Соёлой эмхинүүд гэлсээ һэмди. Тэдэнэй хүдэлмэриин түсэбүүд сельсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ баталагдадаг. Мүнөө үедэ клуб болон библиотекэ соонь үдэшэ бүхэндэ шахуу хүн зон дүүрэн сугларна. Эдэ гуламтанууд түлөө түлиншөөр, шухала шухала хэрэгсэлнүүдээр түгэс хангагданхай. Уран һайханай бүлгэмэйхидэй хүсөөр концертнүүд табигдажа байдаг. Нютагай лекторнүүдэй бүлэгэй гэшүүд Анна Ключерева, Валентина Матвеева, Иван Хоменко, Юрий Останин, Любовь Нелюбина болон бусад элидхэл, лекцинүүдые саг үргэлжэ эмхидхэдэг.

Библиотекынь (даагшань нүхэр В. И. Останина) номой жаса ходо баяжуулагдана, уншагшадайнь тоо олоншорно. Буурал толгойто үбгэд хүгшэдшье, һургуулиин үхибүүдшье тэндэ үдэр бүри олоороо үзэгдэдэг. Уншагшадайнь конференцинүүд хирэ хирэ болоод лэ үнгэргэгдэдэг.

Эмнэлгын хүдэлмэри тухай юу хэлэлтэйб гэхэдэ, тэндэхи больницынхид яһала магтаалтай һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр недели бүхэндэ элүүрые сахиха темээр хөөрэлдөө эмхидхэдэг, санитарна бюллетеньнүүдые гаргадаг юм. Баһа худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой эмхинүүдые ариг сэбэр, гуримтай зохид болгожо шадаа.

САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУД

Тодорхойлходо, худалдаа наймаанай-финансын саг үргэлжын комиссинхидэй үүсхэлээр бүхы магазин болон столовонуудта нарин шалгалта хэгдэһэн, һүүлээрнь зохихо хэмжээнүүд абтаһан байна. Эндэ комиссиин гэшүүд нүхэд Паламарчук, Боброва гэгшэд илангаяа ехэ оролдосо гаргаа.

Культурно-ажаһуудалай комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр В. И. Матвеева) бүри ехэ юумэ хэнэ. Тэрэнэй гэшүүд һара бүхэндэ үйлсэ болон айлай газаахиин ариг сэбэрые шалгадаг, харуулан ойлгуулха агитаци эмхидхэдэг. Һургуули, магазинуудта болон бусад газарнуудта санитарна бюллетень гаргуулдаг, тосхониие ногоорулха хүдэлмэри ябуулдаг, тосхоноо болбосон түхалтэй болгохо, элүүр энхэ ажаһуудал сахиха тухай лекцинүүдые эмхидхэдэг.

Дурсагдаһан комиссинхид мүн уран һайханай харалга эмхидхэхэ хэрэгтэ туһалдаг юм.

Худалдаа наймаанай-финансын комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Р. С. Боброва) баһал бюджедэй дүүргэлтые, магазинуудай ажал хүдэлмэриие саг сагта хинан шалгадаг заншалтай. Жэшээнь, нютагай магазинда эд бараанай саг болзор соогоо асарагдадаггүй, складуудта заһабариин хэрэгтэй байһаниие элирүүлжэ яаралтай хэмжээ абхуулаа.

1964 оной турша дотор саг үргэлжын комиссинууд нютагай Советэй сесси болон гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ олон янзын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ юм.

Баһа сельсоведэй үүсхэлээр хүдөөгэй ажалшадай суглаанууд (сходы) ходо үнгэргэгдэнэ. Тэндэ мүн лэ соёл культурын, ажаһуудалай, гэр байрануудые барилгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Тиихэдээ ажалдаа муугаар хандаһан гү, али ниитын гурим эбдэһэн, үмсэдөө мал олоор бариһан хүнүүд балшыса элирүүлэгдэн, шангаар шүүмжэлэгдэдэг байна. Тэрэнэй ашаар һаар бүхы сельсовет дотор үмсын малай тоо тогтоогдоһон нормодоо оруулагдаһан, ниитын гурим хазагайруулха баримтанууд усадхагдаһан байна.

Иигэжэ Дээдэ-Заимкын сельсовет олониитэдэ түшэглэн, культурно-ажаһуудалай хүдэлмэри эрид һайжаруулжа шадаа.

Олониитын эдэбхитэдэй хабаадалгаар хамаг ажалаа иигэжэ хэдэг болоһониинь, амжалта туйлаһаниинь онсо һайшаамаар. Эндэ гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хоменкын оролдолгые илангаяа тэмдэглэмээр.

Энэ сельсоведэй ажал хүдэлмэри нютагай бусад Советүүдтэ ульгэр жэшээ болохо байһаниинь дамжаггүй.

Н. ЦОКТОЕВ,
манай нэтагнабэшэ корр.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной февралиин 23.

Талын булагай отарануудаар

Тоормо, Уряа, Талын Булаг, Сандагын Адаг... үшөө бусад олон нютагуудаар Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой 22 отара байрланхай. Мүнөө энэ колхозой алишье отарадань оншоо һаа, түл абалгын халуун хаһа, ажалай охито амисхал уггахал. Февралиин 15-най байдалаар тус колхоздо бүхыдөө 7 мянгаад шахуу хурьгад абтаад, тобир гарганаар түлжүүлэгдэжэ байна. Үшөө 9 мянгаад хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ.

Талын Булаг... Энэ үргэн талада эхэ хонидой 4 отара байрладаг. Бидэнэр эдэнэй нэгэн болохо Дулмажап Доржиевагай отарада хүрэжэ ерэбэбди. Налагай зөөлэн шарайтай залуухан эхэнэр дал соогоо гараад, урдаһаамнай угтан ерэбэ.

— Дулмажап Доржиева, хони, хурьгадтнай хэр байнаб? — гэжэ бидэнэр асуубабди.

— Гэмгүй, һайн даа. Мүнөө 200 гаран хурьгадые абанхайбди. Энэ жэл хурьгаднай барааг томонууд, дорюун, шамбайнууд даа. Балай гарзалнашьегүй,— гэжэ тэрэ харюусана.

Хөөрэлдэһөөр хонинoй байра соо оробобди. Тээ саана хүгшэжөөл эхэнэр нэгэ тэбхэр хаамаг соо ороод, һая гараһан хурьгые эхэдэнь хүхүүлжэ байна. Энэ хадаа дүй дүршэл ехэтэй болоһон хонишон Намжил Гэндунова гээшэ гэжэ бидэнэртэ Дулмажап Бадмажаповна ойлгуулна. Саадань хоёр ехэ хаамаг соо 60—70-аад хурьгад нэгэ хажууһаа нүгөө тээшэ тангаршаалдан гүйлдэнэ, заримашинь ханын хажуудa гү, али булanда хэбтэнэд. Хобто соонь буталагдаһан ороoһон хээтэй, заримандань дабһа, хөө болоод бусад минеральна тэжээл харагдана. Мүн шэмэтэй ногоохон үбһэншье байна.

Бидэнэр Дулмажап Бадмажаповнатай ажал тухайнь хөөрэлдэбэбди. Энэ нүхэрнай 7-дохи жэлээ хонишоноор ажаллажа байһан хүн. Энэ хүгасаа соо нилээд дүй дүршэлтэй болоо. Ямар бэлшээридэ хонидоо адуулхада һайн бэ, хаана шэмэтэй ногоотойб, хаана хужартай газар бииб гэжэ тэрэ мүнөө табан хургандаал адли мэдэхэ болоо.

Хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн Баргажанай хонишодой үүсхэлые тэрэ үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

— Бидэнэршье баргажанайхидһаа бага бэшэ амжалта түйлаха гэжэ оролдонобди. Энэ жэл 100 хонин бүриһөө 90 хурьга абаха хүсэлэнтэйбди. Мүн хонин бүриһөө 3 килограмм 400 граммһаа доошо бэшэ ноoһо хайшалха байхабди,— гэжэ Дулмажап Бадмажаповна бидэндэ хөөрэнэ.

Энэ тара дээрэ мүн Дулмажабай нүхэр Базаржап Дашибалжиевич ажалладаг юм. Тэрэ ажал дээрээ һамгандаа булигдахагүй гэжэ аһан шадалаараа оролдодог. Тиигэнгүй яаха һэм. Шамдагай солбон, гартаал ороһон ажал хүдэлмэриие тэрэ доронь бүтээдэг Дулмажап Бадмажаповнае ахиха гээшэ бэрхэтэйшэг лэ байна ха юм.

Бидэнэр саашаа Дымчик Доржиевич Доржиевай отарада хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ үшөөшье олон хурьгад гаранхай. Мянган эхэ хонидһоонь 600-гаад т..л абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ. Түрэһэн бүхы хурьгадынь найдамтай гарта харууһалагдана. Хурьгашадаар эндэ хуушанай малшад Бальжима Бальжинимаева, Дулмажап Галсанова гэгшэд ажаллана бшуу. «Эдэнэй

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Талын Булагта (зүүн гарһаа) байдаг отарын ахалагша хонишон Дымчик Доржиев хонидтоо силос үгэжэ ябана.

харууһалжа байһан ху... һаа нэгэниинишье гарза... байха гэжэ найдагдан... гээд нүхэр Доржиев хө... Эндэ мүн Иван Владим... Густов, Цырен-Дылык ... кова, Доржи Табаев ... һайнаар хүдэлнэ.

Иимэ габшагай, даа... һан ажалдаа үнэн сэх... дэлдэг хүнүүд тус ко... угаа олон юм. Имагтал... лай түрүүшүүл, ажалай... тарпууд ажахын эгээн... баялиг болохо хонин һа... да хүдэлнэ ха юм даа, ... олониинь хэдэ хэдэн ж... һалгаряагүй хонидой ха... харууһална. Хонин һ... үшөөл олон болгожо, ... колхозоо улам баян, бат... далтай болгохо гэжэ ... оролдоно.

Нэрэ нэрээрнь хэлэхэ ... һаа, тооложо барагдаш... Гэбэшье нэгэ хэды тэдэ... шодой нэрые дурдая. Тэ... нэгэниинь Цырен Туб... Дондукова болоно. Энэ к... най гэр бүлөөрөө хонин ... хүдэлнэ. Мүнөө отара дэ... 1000 эхэ хонидһоо 700-һа... ло үлүү хурьгад абтаад, ... загүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. ... ахалагша хонишон Бутыд... заракцаев нимэшүү эхэ хо... һоо 550 хурьга абанхай. ... дүршэл ехэтэй хонишон ... тыд Батуева энээндэ бул... ха аал! Мүнөө нүхэр Бат... гай отарынхид 600 гаран ... гадтай болонхой. Тэрэ... үшөөшье олон хонишод ... зүрхэнһөө һайнаар ажал...

Энэ жэл тус колхозой ... шад Юрөө, Үдэнгэ, Үрмэ... тагуудайнгаа тала дэ... үшөө олон хони малаар ... хөөхэ аабза гэжэ найдаг...

Ц. БАБУШЕ...
Хяагтын управлени.

Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй флодой пайндэр

БААТАР СОВЕТ АРМИИН МУНХЭ ГАБЬЯА МАНДАГ!

Амгалан ажалыемнай сахигша

П. А. РОТМИСТРОВ,
бронетанкова сэрэгүүдэй Главна Маршал.

Совет Арми Далайн-Сэрэгэй Флот ...най душэн зургаан жэлэй тур... патриот ёhоной уялгаяа ам...татайгаар бэелүүлэн, Эхэ оро...гоо эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай ...лые сахин хамгаалжа байна. ...лиин дура хүсэлөөр, Ленин баг... үүсхэлээр, бүхы арадаймнай ...олгоор байгуулагдаhан манай ... бүри hая бии боложо байха ... дотоодын контрреволюциин ...тэ хүсэнүүдые зада сохин ила... ...эм. Дотоодын контрреволю...циихадэ гадаадын империалист...hаа туhаламжа абадаг hэн. ...ай арми гадаадын бүхы аэзэрхэг ...мхэйнэрые бута сохёод, совет ... дээрэhээ хяа намнаhан юм.

...империализмын лэ байгаа сагта ...ализмымнай орон тээшэ зэбсэг... ...зэ доботолго хэгдэжэ болохо ... совет арад социализмые тон ...эршэ зоригтойгоор бэелүүлжэ ...о зуураа, hайса мэдэдэг байгаа. ... Эхэ оронойнгоо ургажа байгаа ...стриин хүсэ шадалые үндэhэ ...он, совет арадай өөрынгөө ар... ...э эрхим техникээр зэбсэглэдэг.

...Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ ...ай үедэ Совет гүрэн, тэрэнэй ...сагтэ Хүсэнүүд шэрүүн шанга ...алта дабажа гараhан юм. Тэрэ ... хадаа совет арадта, манай ...р... сэрэгэй-политическэ талаар ...таагүй муу эрхэ байдалда эхи...бэлэй. Дайсанда харюу сохилто ... хэрэгтэ Сталинай ехэ алдуу ...hаниинь, ганса нэгэн хүндэ шу...hүгэдэлгын үедэ сэрэгэй кадр...дай олоороо хороогдоhониинь дур...hан бэрхэшээлнүүдые бүри ехэ, ... болгоо бэлэй.

...үгөөр хатуу шанга бэрхэшээл...шье, дайнай түрүүшын үеын ...үдалта диилдэлгэнүүдшье совет ...ай, тэрэнэй армиин дайшалхы ...ые бууруулжа шадаагүй. Хэм...жээнэйнгээ талаар үзэгдөөгүй ...тулалдаан байлдаануудта орол... Совет Арми бүхэдэлхэйн-түү... илалта түйлаа.

...дайнай үедэ Советскэ Союзай бо... тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ...ай илалтань капитализмын бай...далтада орходоо социалис байгуу...лалтын угаа бүлюу hайн бай... бүхы дэлхэйн зондо гэршэлнэ. ...рынгөө армиин түүхэтэ удха...ртай баатаршалгые Эхэ ором...зүбөөр сэгнээ. 7 миллион улуу... солдат, матросууд, сержант, ...ерүүд, генерал, адмиралнууд... орден, медальнуудаар шагнагда... 11 мянга улуутэй сэрэгшэднай ...скэ Союзай Геройн хүндэтэ ... зэргэдэ хүртэhэн байха юм.

...шэр хүндэ тэрэ дайнай үедэ ... Зэбсэгтэ Хүсэнүүднай Эхэ ...йнгоо бэеэ даанхай байдалые ...алхаhаа гадна, өөhэдынгөө ин...национальна уялгые дүүргэhэн ...измhаа, империалис дарлалта...мултархадань, Европын болон ...олохон арадуудта туhалhан, ... арадуудай эрхэ сүлөөгэй, демо...кратиин замаар хүгжэхэдэнь туhалhан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ түйлаhан илалтымнай ашаар дэлхэй дээрэхи хүсэнүүд социализмын аша туhада хүгжэн хубилhан юм. Социалис гүрэнүүдэй бүхэли системэ—хүсэн түгэлдэр социалис лагерь бии болонхой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр совет а, днай богонихон болзор соо оронойнгоо экономикые hандаралhаань hэргээн бодхоохоhоо гадна, мүн амгалан ёhоной байгуулалтын замаар дабшажа, угаа ехэ амжалта түйлаа.

Мүнөө Коммунис партиин, совет арадай гол анхаралынь партиин XX, XXI, XXII съезднүүдэй, мүн КПСС-эй Программын табиhан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулгада зорюулагданхай.

Теэд дэлхэйн хоёрдохи дайнhаа империалистнууд ямаршье hургаал абаагүй байна гэжэ түүхын баримтанууд өйдэндэ харуулна, hүүлэй үеын событинууд гэршэлнэ. Замбуулиниие шэнжэлхэ талаар наука, техникын түйлаhан мүнөөнэй угаа ехэ түйлалтануудые империалистнууд шэнэ дайн хэхэ зорилгоор — Советскэ Союзай болон социалис оронуудай урдаhаа ракетно-ядерна дайн хэхэ зорилгоор ашаглана.

Коммунис парти болон Советскэ правительство хадаа ракетно-ядерна дайе hүжэрөөлгэхэгүйн тула гадаадын-политическэ шэнжэ шанартай али бүхы хэмжээнүүдые абана. Амгалан ёhоор зэргэ оршолгын хараа шугамые манай парти, правительство гадаадынгаа политикын үндэhэ hуури болгон соносхонхой. Энэ политикые совет арад, социалис лагериин арадууд бүри мүhэн дэмжэнэд. Ракетно-ядерна дайнай аюулта хойшолонгуудые ойлгодог дэлхэйн бүхы арадууд энэ политикыемнай дэмжэнэ.

Гэбэшье баруун гүрэнүүд дайн сэрэгтэ бүри ехээр бэлэдхэнэ, ракетнэ болон ядерна буу зэбсэгээ бүри hайжаруулна, сэрэгэй зэрхэг түримхэй нэгэдэлнүүдые байгуулна. Эгээл тиимэhээ совет арад, социалис оронуудай арадууд социалис лагериингаа хамгаалгын хүсэ шадалые али болохоор бэхижүүлнэ.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй түргэнөөр хүгжэhэнэй ашаар сэрэгэймнай техникэ тон ехээр хүгжэhэн, манай орон, арадай демократиин оронууд сэрэгэйнгээ техникын талаар бүлюу байдалтай болоhон байна.

Н. С. Хрущевой үүсхэлээр, Коммунис партиин хүтэлбэреэр манай орон дотор ракетно-ядерна тон хүсэтэ зэбсэг байгуулагдажа, энэмнай СССР-ые, мүн социалис бүхы лагериие уласхоорондын империализмhаа найдамтайгаар хамгаална.

hүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК сэрэгэй байгуулалтын талаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээ. Энэнь СССР-эй обороны бүхы гүримые тон hайн шанартай болгоо.

Мүнөө Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гол зэбсэгжэлгэнь атомна болон ядерна буу зэбсэг болоhон, харин энэ зэбсэгээ хэрэглэхэ эгээн шухала арганъ ракетэнүүд болоно.

Мүнөө Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүднай тон холо хүрэхэ ракетэнүүдтэй атомна болон термоядерна hомонуудтай, абяанhаа түргэн ниидэхэ самолёдуудтай, уhан доогуур ябаха атомна онгосонуудтай, эрхим зэргын танкнуудтай болонхой. Эдэ зэбсэгүүднай аэзэрхэг түримхэйнэрэй доботолоо hаа, угаа үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна.

Зэбсэгтэ тэмсэлэй шэнэ арга хэрэгсэлнүүдтэй зохилдуулан, советскэ сэрэгэй наукын гол заабаринууд тааруу болгогдонхой, стратеги болон тактикын талаар шэнэ үзэл бодолнууд хараалагданхай. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эмхидхэлэйнь гүрим мүнөө үеын дайнай эрилтэнүүдтэ бай... сүм тааруулагданхай. Советскэ Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флот соомнай шухала хэрэгтэй командна, политическэ болон инженерно-техническэ кадрнууд бэлэдхэгдэнхэй. Зэбсэгтэ бүхы хүсэнүүдэймнай сагүргэлжэ бэлэн байха хэрэг хангаха гэhэн арюусалгата зорилгонууд тэдэ кадрнуудта даалгагданхай. Арми болон флодоймнай бүхы хүнүүд—жиирэй солдадhаа эхилээд маршал хүрэтэрөө бэлэдхэл түгэс байхын тула мүнөө үеын буу зэбсэгүүдые тэдэнээ хэрэглэхэ аргануудые эршэтэйгээр шудалжа байна.

Совет сэрэгшэдэй үзэл бодолой талаар хатуужалтай байха хэрэгтэ, мүнөө үеын дайнай хүшэр байдалда сэрэгшэдэйнгээ зоригжол түгэлдэр байха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулха зуураа, манай парти сэрэгшэдэйнгээ дунда ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна, коммунизм байгуулагшын, Эхэ ороноо хамгаалагшын эрхим hайн шанартай байхаар эдэнээ хүмүүжүүлнэ.

Совет ...э Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой дунда хэгдэдэг партийно-политическэ хүдэлмэри хадаа сэрэгшэдэй дайшалхы шадабариие улам дээшэлүүлхэ гэhэн орёо зорилгонуудые шиидхэхэдэнь, офицернүүдтэ, генералнууд болон адмиралнуудта туhална, сэрэгүүд доторхи журам бэхижүүлхэдэнь, сэрэгүүдэй бүри hэримжэтэй байхад... туhална.

**

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 46-дахи жэлэй ойе тэмдэглэхэ зуураа, манай сэрэгшэд совет арадтаа, Коммунис партидаа, Советскэ правительстводаа гүн ехэ баяр баясхалан хүргэнэ. Юундэб гэбэл совет арад, манай парти, правительство хадаа Совет гүрэнэй, бүхы социалис лагериин хамгаалгын хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө, сэрэгэйнгээ хүндэхэн алба хэхэ уялгатай хүбүүдэйнгээ түлөө тон ехээр оролдодог.

Энэ ехэ анхарал оролдолгынь аша туhые харюулхын тула совет сэрэгшэд агуу нангин Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ бүхы шадалаа зорюулха, зорюулна, Эхэ оронойнгоо үмэнэхи арюун зорилгоёо бэелүүлхээр хэзээдэ бэлэмди гэжэ найдуулна.

Совет лётчигууд. Советскэ Союзай анха түрүүшын Геройнууд (зүүн гарhаа) М. В. Водопьянов, М. Т. Слепнев, Н. П. Каманин, А. В. Ляпидевский, В. С. Молоков космонавтнуудта энлшэлбэ.
В. ШУСТОВАЙ фото. (АПН).

Баатарлиг Ленинградта түрэhэн шүлэгүүд

Буряадай үнинэй уран зохёолшо Дэнри Хилтухин Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадалсаhан, Нева мүрэн дээрэхи революциин үлгы— Ленинградые хамгаалалсаhан, тэрэнэйнгээ түлөө Улаан Одоной орденоор шагнагдаhан бэйха юм. Бааханай манай орон Ленинградай блокадын хамхарhанай хорин жэлэй ойе баяр ёhололон оршон байдалда үргэнөөр тэмдэглээ.

Бааханa Д. Хилтухин манай редакцида ороходоо, түрэл Ленинградта, баатарлиг Совет сэрэгшэдтэ зорюулжа, аяар тиихэдэ, Невагай эрьедэ бэшэhэн «Нева мүрэнэй эрьедэхи дуб» гэжэ мэдээжэ шүлэгөө дэмжүүлэн үгөө. Тэрэнэйнь шэнэ оршуулга доро толилхомнай.

Д. ХИЛТУХИН

НЕВА МҮРЭНЭЙ ЭРЬЕДЭХИ ДУБ

Сэнхирхэн Невагай сэгээн эрьедэ тобойhон
Сэбсэгэрхэн бэетэй ногоон дуб модон.
Шэрүүн hалхин, шэрэм hомондо
сохюулаашье hаа,

Шэрүүн зандаа шэлбээ дэлгэн hуугаа hэн.
Шуhан бороо шулуун мүндэрэй аюул
Шулажа шадаагүй тэрэнэй нэгэшье мүшэр.
Газар эхээ тэбэрин хүхэhэн үндэhэдынь
Ганхуулаагүй хайшаншьегүй, угаа бата, хүдэр.
Дайнай сиреэн замхан болео, унтараа.
Дайсад намнагдаа, дариин утаан залираа.
Сэнхирхэн Нева сэсэг соогуураа урдаа,
Сэгээхэн эрьеэ нэшэн нэшэн харьялаа.

Урдын түүхэтэй баатар ногоон дуб.
Уянгата дуун, магтаалдо хүрэмөөр дуб.
Ородой зоригой, ородой ёhото дуб.
Одоо мүнөө сэсэглэн hолборно дуб.

Г. Дашабылов оршуулба.

Хара далайн флот. Техникын эрхим hайн экипаж! Имэ нэрэ солодо ахалагша лейтенант В. И. Гагулинай хүтэлбэрилдэг техникүүдэй коллектив хүртэhэн юм. Энэ коллективэй ажаллажа, ниидэлгэдэ бэлэдхэhэн самолёдуудай лётчигууд машинануудайнгаа бүхы механизмуудэй ямаршье hаадгүй ажаллаха байhанда бата найдамтай ябадаг байна. Зураг дээрэ: (зүүн гарhаа) сержант В. К. Рентюк, ахалагша лейтенант В. И. Гагулин, сержант М. М. Кривенцов гэгшэд самолёдоо ниидэлгэдэ бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭТЮД

„Илалтын дуунууд"

ДАЙЕ БИ МЭДЭХЭГҮЙБ, зүгөөр ...танхай сухаари, үнгэрхэдөө ...мых амтархан hайсал жажалhан байглаа. Санжа баабай почтальоной бүряад доголойнгоо хүрхэгэр убэр удаан удаан уулалан бэшэг гаргахые, тэрэнээ альган дээрээ дэлгээд, хаарта hагшаhан шангеэр hагшан hагшан байхые, hамгадай нюдэдэй сабшалхаа болёод хүлеэхые hайн hанагшаб. Баруун гараа сумэ буудуулжа, эгээн түрүүн армиhаа табигдаад бусажа ерэhэн Шолхойн Минуугай доходог, доходог гэhээр Хүхэ-Добо тээшэ ябагалжа ябаhые, тэрэ гарыень харахаа хүн зоной угтан суглархые мартагшагүйб. Бидэ үхибүүд олоороо үймэлдэн: «Володя баабайн ерэжэ ябахые би түрүүн хараав, би түрүүн харааб»,—гэлдэн, нюдаралсаагүй байгша бэлэйбди. hүүлдэнь сомоной зүблэлэй түрүүлэгшын хан нэгэнэйдэ орожо, альганай шэнээн саарhа барюулаад гарахада, бүхэли үдэр замхангүй соносходог уйлаан, hамгадай уйлаан айл хотондомнай таhархаа болёо. Би олон юумэ мартаагүйб, тиимэл хадаа дайе мэдэхэшьеб гэжэ hанагшаб. Лаб лэ мэдэхэл хаб.

Харин тэрэ үеын дуунуудые бүришье hайн, үсэгэлдэр зэдэлжэ байhан шэнгеэр дурсагшаб. Залуу бэреэдүүд уйтахан клуб соогоо суглараад, керосинай дэнгэй бүрүүлхэн гэрэлдэ борбойлдожо, дааранhан түүлайнууд шэнги, бэе бэедээ наалданхай hууха. Тэдэнэйл сээжын өөрhоо шэргэшэгүй утаар дуунууд мултаран гараад зэдэлжэл, зэдэлжэл байха.

Баталсан гансам үгыл даа,
Баруунхан дайндаа мордонхойл
даа.
Баабайл, эжын юрөөлтэйл даа.
Баатарнууд болоод бусахал даа,—

гэжэ ямаршьеб бодолгото болонги, нэгэ бага уйтайгаар соностохо. Гээ хожомынь:

Харатан дайсанай хүсэтэйшье
hаа,
Хабатай байха манай хүбүүд.
Харшан Гитлерэй мэхэтэйшье
hаа,
Хамха сохихол манай хүбүүд,—

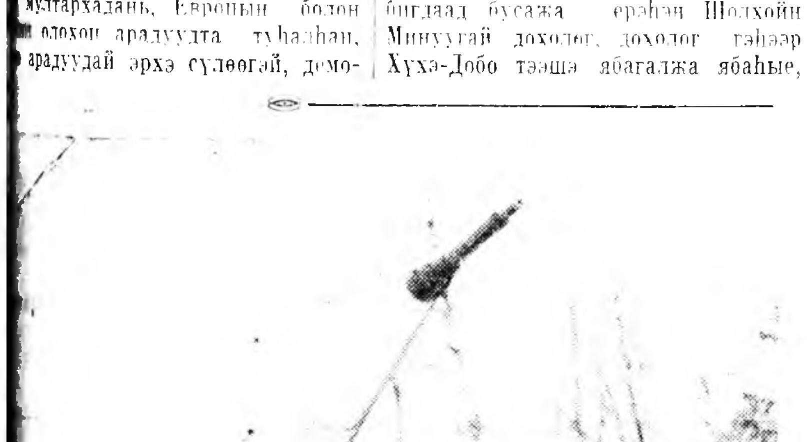
гэжэ эршэтэйгээр, зоригтойгоор зэдэлжэ эхилээ hэн. Дайнай hүүл багта:

Аюулhаа Европые сүлөөлжэрхёод,
Амарагхам намдаа бусахань ха.
Алууриша фашистые hүнөөжэрхёод,
Абал, эжыдээ бусахань ха,—гэжэ

танигдашагүй солгёоноор, дорюун омогоор мүнөөхил эхэнэрнүүднай дуулалдагша бэлэй. Хажуугаарнь орден, медаль ханхинуулhан хүбүүдшье бии боложо эхилээд, бүдүүн хоолой ниилүүлэгшэ hааб даа.

Эдэ дуунууд манай илалтын, манай Совет Армида этигэлэй дуунууд байгаа гэжэ мүнөө hанагшаб. Үнэхөөрөөшье манай армитай тэнсэхэ хүсэн дэлхэй дээрэ бии аал гэжэ тиихэдэ шэбшэгшэ бэлэйб. Тиимэшье hаа, мүнөө амгалан байдалай дуунуудта дадааб, үлүү дуратайгшаб. Амгалан байдалай дуунууд ерээдүйн үетэнэй сэдьхэлэй шэмэг болон зэдэлэг лэ.

А. Жамбалдоржиев.

Алдарта совет ракетчигууд.
Б. ВАСИЛЬЕВАЙ, М. КУЛЕШОВОЙ фото (АПН)

Хара далайн флот. Далай дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ОЧЕРК

ЖАБХАЛАН ТҮГЭЛДЭР ЖАМА ЁhОМНАЙ

«Дарhанай» курорт... Намарай наран игаабаа, зохидоор шараhан зандаа.

Сагаан шохой, шулуу дэблиhэн ябаган зүргэ харгы зубшуулан жэрбыштэр hуулгаhан алтан шара уляангирнуудай дорохи hандали дээрэ hуунабди. Шаб шарахан набшанууд аргаахананаар эрьелдэн унана. Тиин дундуур нюргатай, 50-аад наhанай, туранхайшаг, дару номгон янзын ород хүн хажуудамнай лутэлжэ:

— Та Улаан-Үдын гүт?— гээд асууба.

— Тиимэ.

Тэрэ хүмнай түмэр замшын хубсаhатай. Үбсүүн дээрэнь «Түмэр замай отличник» гэhэн тэмдэг. Баhа орден медальнуудай хэдэн колодконууд энгэртэнь аржылдана.

— Буряадууд гээшэ аабзат?
— Тиимэ.

Иигэжэ асуухадань нэгэ ямаршьеб hэжэг түрөөдхинэ.

— Ехэл hайн гээшэ. Хөөрэлдэебди Амаралтада байхада аяар үни холыншье сагай үйлэ хэрэгүүд аргагүй толоор hанагдадаг, эгээл энэ намаран зураг мэтээр досоошни аржыжа байха юумэл даа... Танай ахатуунэртэй армиин албанда, дайн сэрэгтэ сүг хамта ябаhан хүнби,—гэбэ

— Тамнай хэн гээшэ бэлэйт?

— Пухов Ефим Григорьевич гээшэб. Шэтын областиин Зилово станцида ажаhуудагби,— гээд тэрэмнай лутэлжэ hуугаад, бүри баяртайгаар хөөрэшэбэл даа.

— Эхэ орондомнай зэрлиг мүүхай гаар доботолон ороhон фашис арьяатанай урдаhаа эрын зэмээр, эршэ зоригоор тулажа, тэрэниие эhэ тортогоор ууяhан эшээн соонь даралсаhан байхабди... Би хадаа алдарта генерал Л. М. Доваторай корпусой Гвардейскэ морин сэрэгэй гурбадахи дивизиин зэргэлэ жагсан байлдаа hэмби. Подразделенидэмнай ород украин, белорус, казах, узбек, татар, буряад, осетин, бусадшье яhатанай түлөөлэгшэд бии юм hэн. Командирнай Николай Саламонович Фриев гэдэг ехэ омог хүхюун осетин байhан юм. Поэт Коста Хетагуровай шүлэгүүдые гэнтэ сээжээр уншаха...

[illegible]

Араддайнаа аша туhата ... үнэн сэхээр алба ... мүн ами наhандааш ... хүнүүдэйнгээ ... түгэлдэрөөр дуулаhабди ... байха hүртэ hайхан симфони!

Г. ЦЫБИКОВ.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной Февралиин 23.

Түрүүшын уншалгын байшан

Архивта удаан саг соо хадагалагдажа шарлашаһан саарһануудые ираһаар байтарнай, Баргажанай түрүүшын партийна организацинуудай нэгэн бологшо РКП(б)-гэй Читканай үүрэй документ олдожо, тэрээнние харанабди. Тиихэ сагта социалис культурын түрүүшын гуламта байгуулхада бэрхэшээлтэй байгаа.

1920 оной декабрьда тэндэхи партийна үүрэй үүсхэлээр Баргажанда түрүүшын уншалгын байшан ..тоогдоһон юм. Партийна организациин нэгэ суглаан дээрэ абтаһан шиидхэбэри дотор иигэжэ бэшэгдэнэ: «Генделиин байрада һара бүхэнэй нэгэ пүүд 20 һүүнтэ таряа үгэхэ түлбэритэйгөөр уншалгын байшан нээхэ. Партийна организаци тосхоной комсомолшуудтай хамта энэ хүдэлмэри И. А. Плехановта даалгаха» гэһэн байна.

Партийна организаци уншалгын байшан байгуу..... ябадалда ехэ анхарал хандуулаа. Уншалгын байшантай болоходонь ямаршье зөөри байгаагүй. Мүн гэрэл гаргаха керосин, дэн гэхэ мэтэ үгы байгаа ха юм. Партийна организациин шиидхэбэри дотор саашадаа иигэжэ бэшэгдэнэ: «Керосин болон дэнгэй үгы дээрэһээ дэн бэлдэхэ өөхэ үгэхые партиин уездын комитедтэ зууршалга хэхэ» гэһэн байна. Тэрэ шиидхэбэри дотор иигэжэ бэшэнэ: «Ашаа зөөхэ воскресник эмхидхэжэ, оруулагдаһан мүнгыень уншалгын байшанда хэрэглэхэ».

Түрүүшын уншалгын байшангай бүхы хүдэлмэри олониитын хүсөөр ябуулагдаһан байха юм. Удангүй уншалгын тэрэ байшан волостной управлениин гэртэ оруулагдаа һэн. Тэрэ гэрые тосхоной ажалшад өөһэдынгөө хүсөөр заһабарилаа. Мебель бэлдээ, сценэ хээ.

Уншалгын байшан нээһэнэй һүүлээр һара болоод байхада уран һайханай самодеятельностиин хүсөөр зүжэг наада табигдаһан байна. Тиигэжэ тосхоной ажалшад түрүүшын наада хараһан байха юм.

Уншалгын байшан тоглоохо хэрэгтэ коммунист Иннокентий Афанасьевич Плеханов, комсомолшууд Вася Гребенников, Коля Галин, Вася Мишарин, Петя Шелковников болон бусад үүсхэл оролдолго ехээр гаргаһан байгаа. Тэндэхи партийна организаци соёл болбосоролой хүдэлмэри ябуулгада уншалгын байшангые хэрэглэһэн байха юм. 1922 оной февралиин 26-да болоһон партийна суглаанай шиидхэбэри дотор иигэжэ бэшээ: «Долоон хоног бүхэндэ хоёр удаа хөөрэлдөө үнгэргэхэ. Тэрээндэ партийна-бэшэ хүнүүдые олоор хабаадуулха. Бэшэг мэдэхэ коммунистнууд арад зондо газетэ, ном уншажа үгэхэ. Үбһэ, тарияанай хүдэлмэридэ ябажа байһан зондо ном абаашажа уншаха, политическэ хүдэлмэри ябуулха...» гэһэн байха юм.

Тэрэ гэһээр дүшэ гаран жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Читкан нютагта ехэхэн хубилалта болоо. Тосхоной ажалшадай гэр байрануудта электрын гэрэл яларна. Ужам һаруул байрануудта клуб, улаан булан, библиотекэ оруулагданхай. Соёл культурын эдэ эмхи зургаанууд гүрэнэй мүнгэн дээрэ байлгагдана. Айл бүхэн газетэ, журнал захижа абана. Революциин урда тээ энэ тосхондо 1000 гаран үрхэтэ айл һуужа байһан юм. Теэд нэгэшье ном, газетэ, журнал абтадаггүй байгаа һэн.

Баргажанай аймагта мүнөө культурна гэгээрэлэй олон эмхи зургаанууд хүдэлнэ. Түрүүшын ори ганса уншалгын байшангай орондо—соёлой гурбан байшан, хүдөөгэй 14 клуб, 20 библиотекэ, 36 киноустановко, арадай 2 театр, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, хоёр улаан гэр аймаг дотор хүдэлмэрилжэ байна. Аймагай библиотекэнүүд 165 мянган номтой. Уншагшадайнь тоо 20 шахуу мянга болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ клуб, библиотекэ олоор нээгдээ. Малшадай байдаг газар шадар 8 культбаза, полиин стан дээгүүр 5 улаан булан нээгдээ. Уриин хүдөөгэй клуб, Субиин хүдөөгэй библиотекэ, Барагханай арадай театр типовой шэнэ байрада оруулагдаа.

С. КОНОВАЛОВ.

УРГАН ХҮГЖЭҺЭН ТОСХОН

1957 он. Энэ үедэ номгон Худан гол аажамхан урасхалаа Байгал далайдаа түлхиһэн зандаал байгаа.

Уданшьегүй һүхэ, хюрөөгэй абяан дуулдажа, зэнхэгэр тайга сухарижа эхилээ бэлэй. Барилгын модоор элбэг хадануудай дунда бишыхан тосхон тиихэдэ тогтоһон домогтой. Абаһаар байгаали тус тосхониие гоёожо, айл бүхэнэй сонхо доронь ой модод ургажа байдаг һэн. Тэндэхи зоной дураар, зоримгой ажалша байһандань, тайгын бүлэг бүри гоё боложо, тосхониие зохид үзэмжэтэй болгоо. Хэрбээ таанад, тэрэнэй үйлсөөр ябаа һаа, ужам, һаруул гэрэлтэй һургуулиин гэр, эдеэ хоолой болон эд бараанай магазинуудые, леспромхозой конторо гэхэ мэтые харахат. Һаяшаг участково больницын хоёр дабхар гэр эндэ ашаглалгада оруулагдаа. Иигэжэ һая байгуулагдаһан Хүртэйн леспромхозой Хүртэй һуурин үдэрһөө үдэртэ ургана, хүгжэнэ, үзэсхэлэн гоё һайн байдалтай болоно.

Н. Хазуев.

Зүүн-Сибиринн технологическа институтдай 4—5-дахи курсын студентнэр хамта 16 хүн (даагша Р. Дондубон) комсомольско организациин ба профкомой, мүн ВЛКСМ-эй обкомой даалгабар[аар] агитпоход эмхидхэжэ, лыжээр хүдөө гараба. Эдэнэр Ильинск, Брянск, Каменск, Исток ба [...]сольск тосхонуудаар ябажа, КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүд тухай, «Х[...] ажабайдалда» гэжэ асуудалаар тэндэхи арад зонтой хөөрэлдөө хэхэ, лекци уншаха, мүн олим[пий]скэ нааданай дүнгүүд тухай хэлэжэ үгэхэ юм.

Ж. ЖАБОНОЙ фото.

ОКЕАН ДАЛАЙН УҺАН АШАГЛАГДАЖА ЭХИЛЭЭ

ОКЕАН ДАЛАЙН эрьедэ ошожо үзэһэн хүн тэрэнэй абари зангаа хубилган, айхабтар ехээр нэмэжэ байхыень хараһан байха. Аяар холоһоо уһанай нюруу өөдөө үндэ үндыһөөр эрье тээшэ эбхэрэн ерэдэг. Газаа далайн уһанай энэ нэмэлгэ эгсэ 6 час соо үргэлжэлдэг байха юм. Зарим газарта уһанай нэмэлгэ 5—7 дабхар гэрэй үндэртэй адли болодог. Эртэ урда сагһаа хойшо хүнүүд байгаалиин энэ ушарые хаража, дабшан ерэдэг уһанай ехэ хүсые ашаглахые оролдодог байһан.

Океан далайн уһанайнгаа нюрууе иигэжэ хүдэлгэдэг ушар тэнгэридэ байһан һаратай холбоотой байһыень хүнүүд һаяхайл мэдэдэг болонхой. Хүнүүд хэдэн мянган жэлэй саада тээ далайн уһанай дабшалтые хааха, уһанайнь дабшан ерэхэ ба гэдэргээ бусаха үедэ тээрмэ хүдэлгэхые оролдодог байһан гэшэ. Мүнөөшье Европын зарим эрье тохойнуудта далайн уһанай хүсэ хэрэглэн, тээрмын шулуу хүдэлгэдэг түхеэрэлгэнүүд бии байһаар. Лондон городые уһаар хангаха түхеэрэлгын 6 метр үндэртэй уһа удхадаг ехэ мөөрэй үлэгдэлнүүд далайн эрьеэр хэбтэдэг байна. Эдэ бүгэдэ хүн зоной түрүүшын туршалгын үлэгдэлнүүд болоно.

Океан далайн уһанай дабшалтын асари ехэ хүсые амадаха ямар арга бииб?

Далайн уһанай дабшалта ба бусалтын хүсөөр хүдэлхэ электростанцинуудай проектнүүдэй зохёогдодог байһан тухай хэблэлдэ оло дахин бэшэгдэһэн байна. Тиимэ проектнүүд «Гидроэнергопроект» гэжэ институдта зохёогдоно. Ухаалан зохёолгын энэ хүдэлмэриин хэды ехэ арга боломжотой байһые ойлгохын тула нэгэ иимэ жэшээ харуулхада болоно. Сагаан далайн Мезенскэ тохойдо океанай уһанай хүсөөр хүдэлхэ электростанци баригдаад байхадаа, мүнөөнэй гигантнууд Волжско, Братска, Красноярска гидроэлектростанцинуудай бултадаа үйлэдбэрилхэ хэмжээнэй зэргэ электрын элшэ хүсэ үгэхэ юм. Мезенскэ тохойе зубшан, 100 километр утатай ехэ плотина баригдаха юм. Далайһаа эбхэрэн ерэһэн 10 метр үндэртэй уһанай дабшалта тэрэ плотинада тулажа, 2000 турбина хүдэлгэжэ орохоор хараалагдана.

«Гидроэнергопроект» институдай Ленинградай отделениһээ шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулха партинууд Сагаан далайн хоолой, Лумбовско болон Мезенскэ тохой эльгээгдэһэн байгаа.

Газарай хүдэлэлгые шэнжэлэгшэдэй удаа гидрологууд болон топографууд тэндэ ошожо хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр ажал хэрэгтээ элдэб орёо нарин приборнуудые хэрэглэнэ. Тиигэжэ газаа далайн уһанай дабшалтын хүсые, сүүдхын али сагта уһанайнь дабшадаг ба гэдэргээ сухаридагые, мүн далайн эрье шадарай газарай хүрьһэнэй состав болон бусад шухала асуудалнуудые тодорхойлно.

Шэнжэлэгшэд газарта хүдэлмэрилхэһөө гадна, агаарта ниидэн гаранад. Ехэ хаалтада орохо уһанайнь гаргашые шэнжэлхэдэнь, тэдээндэ агаарта ажаллахадань ехэ туһатай байба. Тэрэшэлэн Хойто мүльһэн далайн уһанай температура, мүльһэнэй дабшалта агаарһаа шэнжэлэгдэнэ.

Ниидэжэ ябаһан вертолёт гэнтэ доошолжо, далайн гүнзэгы руу элдэб приборнуудые табина....

Далайн уһанай дабшалта дүүрэжэ, сагайнгаа ерэхэдэ гэдэргээ тэхэринэ. Уһанай ехээр түреэд байха, бага болоод байха үе. Эдэ бүгэдэндэ шэнжэлэгшэдэй бүхы хүдэлмэри хубаарилагданхай. Үбэлэй сагай полярна һүниин харанхыда 40 градус хүйтэнэйшье үедэ тэдэнэй хүдэлмэри зогсоогдоногүй. Хэрэгтэй болоһон хэмжүүр абахын тула далайн оёор уруу динамометрическэ прибор табигдана. Иимэ хүдэлмэринүүдые хэхын тула 2 метр зузаантайгаар хүрэшэһэн далайн мүльһэ соолхо хэрэгтэй...

Гидрологууд Мезенскэ тохойе шэнжэлхын тула ажал хүдэлмэридөө загаһашадай сейнер хэрэглэнэ. Далай дээрэ һалхи шуурган буужа, тэрэ сейнерыень хэдышье ехээр үлгыдэжэ байхадань, сүүдхэ соохи 24 часай туршада шэнжэлэлгын хүдэлмэри таһалдуулагданагүй. Сүүдхын али часта далайн уһанай дабшалта хэды шэнээнээр нэмэнэб, тэхэрихэ үедэнь дабшалтын хүсэнэйнь ямар хэмжээндэ байһые бултыень тодорхойлон шэнжэлэгдэнэ.

Үбэлшье, зуншье байг—хамаагүй: уһа намаг, хабсагай шулуу[н] һалхи шуурганда хаагдан[...] шэнжэлэгшэд ажал хүдэлмэ[ри] үргэлжэлүүлжэл байна. Энд[э] гансахан шэнжэлэгшэд хүдэлм[э]рилнэ бэшэ, Мурманскһаа [...] бэшэ далайн эрьеын хабшууг[ай] хабсагай шулуу тэйрлхэ хүд[эл]мэри эхилэгдэнхэй.

«Кислая» гэжэ ехэ тохойн [...] һар. Эндэ хэгдэжэ эхилһэн хүд[эл]мэри далайн уһанай дабшалты[н] хүсөөр хүдэлхэ ехэ электроста[н]циин барилгын эхин болоно. Мү[н]өө Мурманскда уһан дээрэ хө[...]роод байха ехэ гэгшын һала ба[...]ригдажа байна. Тэрээн дээрэ то[...]хогдоһон мантан томо турби[на] «Кислая» тохойдо абаашагда[жа] урид бэлдэгдэһэн газартаа бу[у]гагдаха юм.

«Кислая» тохойдо баригда[ха] электростанци Советскэ Союз д[о]тор далайн уһанай дабшалты[н] хүсөөр хүдэлхэ түрүүшын стан[]ци болохо байна. Тэрэнэй һү[ү]лээр Лумбовско, Усть-Мезенск[э] Сагаан далайн, бусад тиим[э] электростанцинууд баригдаха.

Георгий Бальдыш.

(АПН).

Кубын загаһашад түрэл ороноо бусахаяа гараба

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 21. (ТАСС). Америкын засагаархидаар 18 хоногой турша соо хуули бусаар баригдаһан Кубын 29 загаһашад Ки-Уэст городой (Флорида штат) түрмэһөө сүлөөлэгдөөд, өөһэдынгөө дүрбэн суднануудта һуужа, Эхэ ороноо бусахаяа гараба.

Аюулгүйн Соведэй заседани хойшолуулагдаба

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 21. (ТАСС). Кипрэй гомдолые саашадань зүбшэн хэлсэхэ ёһотой байһан Аюулгүйн Соведэй заседани февралиин 24 хүрэтэр хойшолуулагдаба. Энэ хадаа НАТО-гой оронуудай дурадхаһанай ёһоор бүхы оронуудай полицейскэ хүсэнүүдые байгуулха түсэб тушаа доохонуур хэгдэжэ байһан зүбшэлэй унжагайрһантай холбоотой.

Ганын Национальна суглаанай сесси

АККРА, февралиин 21. (ТАСС). Ганын Республикын Национальна суглаанай ээлжээтэ сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Республикын конституцида хубилалта оруулха тухай хуулиин проект нэгэн дуугаар һайшаагдаа. Тусхайлбал, засагай эшэ үндэһэн бологшо арадай дүүргэхэ үүргые тодорхойлолго, ороной хэрэгүүдые нэгэ партиин ударидадаг байха (нэгэ партинь Кваме Нкрумын толгойлдог конвентын арадай парти байха болоно) тухай конституци соо хэлэгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн, 1960 оной уголовно кодексые хубилгаха тухай хуулиин проект һайшаагдаа. Общественын аша туһада харша зорилготой гү, али тиимэ ябуулга хэдэг организацинуудые хорихо эрхэ республикын президентдэ эдэ заһабаринуудай ёһоор олгогдоһон байна.

Республикын Национальна суглаанай мүнөөнэй сессиин хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргахадаа, Ганын обороной министр Кофи Баако иигэжэ мэдүүлээ: парламентаринууд хадаа шэнэ түхэлэй колониалистнуудай һүйдхэлдэ эдилгэ үгэлгэдэ тэмсэхэ ёһотой.

Англиин сэрэгүүд Кипр эльгээгдэнэ

ЛОНДОН, февралиин 21. (ТАСС). Англиин шэнэ сэрэгүүдые, хүсэтэ техникые—броневигүүдые, автомашинанууд болон бусадые агаарай замаар Кипр эльгээлгэ үсэгэлдэр эхилээ гэжэ Англиин авиациин министерство тусхай мэдээсэл хээ. Самолёдууд бусахадаа, Англиин сэрэгэй албан хэгшэдэй гэр бүлынхидые арал дээрэһээ абажа гараха юм гээд мэдээсэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Нёдондо жэлэй Рождествоһоо эхилэн транспортна авиаци 5.443 хүниие, 57 «Феррет» гэжэ броневигүүдые, ямаршье газараар ябадаг 211 машина, 200 прицеп болон 10 вертолет Киприэ абаашаа гээд министерство мүн лэ заана.

С. Итон США-да бусажа ер[ээ]

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 21. (ТАСС). Америкын элитэ ниитын ажал ябуулагша, США-гай ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэ «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын ленинскэ шангай лауреат Сайрус Итон, тэрэнэй һамган Анна Итон мүнөөдэр Москваһаа Нью-Йоркдо ерээ.

Кеннедиин нэрэмжэтэ аэропорт дээрэ корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, Советскэ Союз хүдөө ажахынгаа үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа Сайрус Итон элирхэйлэн мэдүүлээ. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй шухала удхатай шана[...] байһые онсолон тэмдэглэхэдээ, [Со]ветскэ Союз «үнэхөөрөө таарам[...]тай зохид программа хараалаа», [те]рээ «амжалтатайгаар дүүргэхэ» [гэ]жэ тэрэ мэдүүлээ.

Турциин премьер-министрые хорлохо һэдэлгэ

ПАРИЖ, февралиин 21. (ТАСС). Турциин премьер-министр И[нёню]гэгшые хорлохо һэдэлгэ энэ ү[дэ]гүүр хэгдээ. Инёнюе буудажа ал[ахые] һэдэгшэд арестовалагдаа. Прем[ьер]-министр бүрин бүтэн үлөө гээд Ф[ранс] Пресс агентство мэдээсэнэ.

Габондо ээрхэг ябуулга хэгдэнэ

Баруун Африкадахи Габоной Республикада энэ недели соо дэлхэйн хэблэл ехэ анхарал хандуулдаг байба. Хахад миллион шахуу хүн зонтой энэ бишыхан орон 1960 оной зуун бэеэ даанхай байдалтай болоо һэн. Президент Леон Мба гэгшын засаг түрэдэ дураг үйлхэдэг хүсэнүүдэй февралиин 18-да шуһа адхаруулгагүйгөөр гүрэнэй урбалта хэһэнэй эсэстэ, Габондо шэнэ правительство байгуулагдаа. Ж. Обама правительствые толгойлно гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. Леон Мба орон дотор шанга засаг түрэ тогтоогоод, Национальна суглаанай һунгалта гэдэгые февралиин 23-да үнгэргэжэ, тэрэнээ юридическэ талаарнь бэхижүүлхые оролдодог байгаа гээд урбалтые хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглэбэ.

Ж. Обамай правительство хадаа оронойнгоо бүхы газар дээрэ хуули ёһо болон гурим тогтоожо шадаха байһан тухайгаа мэдүүлээд, республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүйень хариин гүрэнүүдые уряалһан байгаа.

Леон Мба гэгшын унагаагдаһан засагые һэргээхэ зорилгоор, урбалтын болоһоной һүүлээр хэдэхэн часай үнгэрөөд байхада, Франциин сэрэгүүд Габондо яаралтайгаар эльгээгдэһэн байна. Афро-Мальгашска союз гэдэгтэ ородог оронуудтай Франциин баталһан хэлсээе Габондо сэрэгүүдые оруулха шалтаг болгон Париж хэрэглэһэн байна. Тус союзда Габоной Республика ородог юм. Франци хадаа «һүйдхэлтэ ябуулгые» зайсуулха, «гурим журам хангаха» зорилго дүүргэхэ гэһэн шалтаг бариад Африкадахи өөрынгөө урдын колонинуудта зэбсэгтэ туһаламжа үзүүлгые тус хэлсээнэй ёһоор баадхаһан байна.

Энэ хэлсээн хадаа Африкын гүрэнүүдтэ огто таарамжагүй, харин тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха зэбсэг болгон Парижай зүгһөө хэ[рэг]лэгдэнэ гэжэ Габондо болоһон һ[ү]ныпн ушар эли тодоор харуулна. [Га]боной шэнэ правительство туһа[ла]жа үзүүлхэ гуйлтатайгаар Фра[нцида] хандаагүй, харин хамааран э[...] солгоһоо бэеэ барихыень Франц[ие] уряалһан байгаа гэжэ мэдээжэ. [Ү]мэһөө, Габондо Франциин сэрэгү[үд] оруулагдаһан ушар «хуули ёһо[ые]» хихын тулада бэшэ, харин Габ[он]ой ээрхэжэл байгшадай ашые ха[мгаалха] зорилготой полицейскэ хэмжээн [гэжэ] харагдахаар байна. Франциин б[олон] бусад монополистическэ компани[нууд] Габоной байгаалиин баялигые а[...]лажа байха зуураа, Африкын б[...] бэеэ даанхай оронииие колони [бол]гоор хаража байһан зангаараа б[айна].

Франциин сэрэгүүдые Габон [...] болгэ «тэрээнтэй хүриэ ороны[уд] иимэ ушарай болохые зайсуулха[...] рилгоор хэгдэһэн ябуулга боло[...] гээд Франциин ээд баяшуулай б[...] бологшо «Эко» газетын мүнө[өдэр] нэрлэһэниинь нэгэ удхатай юм.

Гэбэшье Франциин засагаарх[ид] Габондо хэжэ байһан ээрхэг ябу[ул]га тэдэнэй һанаашада хүргэжэ [...] дахагүй ха. Хүсэ хэрэглэлгэ коло[ни]заторнуудые абаржа шадахагүй [...].

В. ХАРЬКОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгш[э].

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Химиин шэди

✦ *Кальцяар шанаржуулһан 1 тонно һолоомо малда эдюулбэл, 45 килограммаар шахамал малай амидын шэгнүүр ехэ болохо, али үнеэдэй һаам 400 килограмм нэмэхэ байна.*

✦ *Нэгэ килограмм тэжээлэй дрожжи хэрэглээд байхада, һү һаалга 5—7 литрээр нэмэдэг, 30—40 үндэгэн; 2,2—2,9 килограмм тахяагай мяхан үлүү ехээр абтаха гэдэг.*

✦ *Нитрит натри гэжэ химическэ зүйл холибол, силосые дараад байхада ушардаг гээлтэ, хоролто хоёр-гурба дахин бага болодог гэхэ гү; али силосэй үнэтэ тэжээл, шэмэнь тэды шэнээн дээшэлдэг байна.*

✦ *Фосфатно-кальциево зүйлые нэмэлтэ тэжээл болгожо, залуу малда эдюулбэл, тэрэнэй амидын шэгнүүр 10—15 процент үлүү ехээр нэмэхэ, үнеэнһээ һүнэй гараса 5—8 процентээр дээшэлхэ гэжэ тодорхойлогдонхой.*

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ 6-дахи НОМЕР

Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой Союзай, Соёл культурын министерствын үмэнэһөө хэблэгдэдэг «Байгал» гэжэ уран зохёолой, олониитэ-улас түрын журналай 1963 оной 6-дахи номер буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ.

Журналай түрүүшын хуудаһануудта **Ц. Дамдинжаповай** «Уулзалга», **А. Щитовэй** «Шэнэ сортын кукуруза ургуулга» гэһэн очеркнууд, **Даши Дамбаевай** «Сагаан одод» гэһэн шүлэг уншанабди.

Удаадахи хуудаһануудтань **Шираб-Сэнгэ Бадлуевай** «Зула сэсэг» гэжэ повесть, залуу шүлэгшэ **Георгий Дашабыловай** «Һорьбо тухай», «Ургы» гэһэн шүлэгүүд, Советскэ Союзай Маршал, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой **В. И. Чуйковой** «Гурбадахи рейхын эсэс» гэжэ фронт дээрэ хэгдэһэн тэмдэглэлэй үргэлжэлэл, **Владимир Петоновой** «Ербановай үйлсэ», «Вагонууд тухай домог» гэһэн шүлэгүүд толилогдобо.

Монголой уран зохёолшо **Ч. Лодойдамба** гэдэгэй «Тунгалаг тамир» гэжэ романай үргэлжэлэл, янза бүриин һонинууд, **Мэлс Самбуевай** «Минии таабари», «Эхын зүрхэн» гэһэн шүлэгүүд, **Чимит Цыдендамбаевай** «Һэргэг нойр» гэһэн рассказ эндэ толилогдонхой.

Сагаан уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Зүүн тээһээ һулашагаар һалхилха. Баргажан нютагта 17—22, бусад аймагуудаар 12—17, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 29—31, үдэртөө 13—15 градус хүйтэн байха.

Февралиин 24—25-най үдэрнүүдтэ бүрхэгшэг байха. Саһан орохогүй. Байгал шадарай аймагуудта һүниндөө 25—30, бусад нютагуудаар 33—38, үдэртөө 12—17 градус хүйтэн байха.

Үльгэрлэһэн фельетон

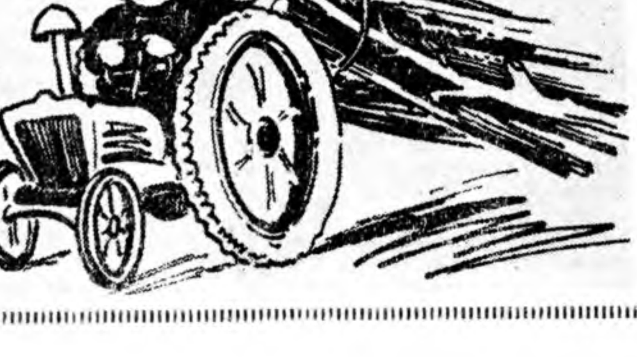
Жэбжэлтын толи соо— хомхой хуйхэр

Совхозой гү, али колхозой тракторые, өөрынгөө хубиин зөөридэл ашагладаг, гэрээгээрээ олзо бэдэрдэг ушар эндэ тэндэ үзэгдэнэ.

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ)

Үльгэр сооһоо
Үндын бодоошо,
Мэшэеэһэн шарайтай,
Мэхэтэйхэн харасатай,
Дүшэн абяанай
Дүүеэн сооһоо
Инзаганай абяа
Илгажа танидаг,
Жэбжээнэйн хүбүүн
Жэбжэлтэ мэргэнэй
Һүни һэрижэ,
Һүүжээ урилаад,
Дууран хэбтэтэрнь,
Дуулдажа эхилбэ
Табяад модонһоо
Тракторай абяан.
«Хүйтэн үбэл...
Хүр саһан...
Халаалжа газараа
Хахалха саг бэшэ...

Һүниин тэн үнгэрөө,
Һүүлшын айл унтаа...
Шэбэртын гүүртынхид
Шэбхээ һүниндөө
Трактораар зөөжэ,
Таллуулдаг болобо гү?...
Юрэдөө гайхалтай!
Юун болооб?!»—гээд,
Гэлыһэн Жэбжэлтын
Гэрэлээ носоогоод,
Толидоо хараһаниинь
Тобойжо ябаба
Хуһатые уруудан,
Хурдан «Беларусь»!
Түглытэр хойноо
Түлеэ шэрэнхэй,
Оромгүй ехээр
Обойтор шаргалаад,
Трактористынь һанаае
Таажа мэдэхэеэ
Толидоо Жэбжэлтэ

Тодоруулан хараба.
Тракторист һанана,
Таажа ядана:
«Бэлдэһэн түлеэгээ
Бэлээр асаруулаад,
Юндэнтэн намда
Юу үгэгшэ ааб?
Халуун шүлөөр,
Хахад литрээр
Хүндэлхэһөө гадна,
Хүлһэндэнь сохом
Арбан солхообо
Адхуулхал байха.
Түдэбтэн тээсгэн
Түлеэгээ асаруулаад
Халуун буузаһаа
Хахадһаа гадна,
Арбан хоёрые
Адхуулаа хамнай.
Бимбын Ниматан лэ
Бираагүй һэн даа:
Шэнгэн шүлэ,
Шэтүүшхэ уулгаад,
Конфетэ абахаш гээд,
Хоёрхон түхэриг
Убайгүй һарбайжа,
Урбайлдажа байгаа.
Баһаа гү золигууд!
Бага һэн гүб!
Абангүй уурлаашамни
Аргагүйл зүб даа.
Бахардаг, гайхаг,
Баһахаа болиг!...
Үмсэдэнь айлнуудай
Үбһэ түлеэень,
Байшан гэрэй,
Барилгын модо
Зөөхэдөөд байбал,
Зөөри гээшэшье
Аадар бороодол
Адхархал байна даа...
Артелиин ноёд

Анхарха бэшэ даа.
Аргатайдаа зариманайнь
Амые тоһодожо,
Хахадые нэгэ тээ
Хамта уухадашни
Мэдээшье һаа
Мэдээшэгүй болохо...
Үнэндөө «Беларусьни»
Өөрымнил гээшэ даа.
Үныень өөрһөө
Үгөө бэшэб.
Горючинь артелиин...
Гоёл байна даа!..»
Трактористынь шанар
Таниһан Жэбжэлтэ
Иигэжэ гайхаба:
«Энээхэн хүбүүн
Шэнэ сагай
Шэнэ хүн аад,
Яагаа жэгтэйб?!
Яахадаа иимэб?!

Хорёод оной
Хобдог баяндал
Уншалга айлда
Уншажа дүүргээд,
Бариса хүлеэжэ
Байһан ламадал,
Иигэжэ хомхойрхонь
Этээрхэмээр байна!..
Зай, байза,
Залуу хүн байна.
Заһажа абаагүй һаа,
Замаа алдахань...
Ямар аргаар
Яажа заһалтайб?...
Ханяаха хоорондо
Хажуудань ошоод,
Харгыень хаб-яб

Хаажа байлгаад,
Хараажа, занажа,
Хашхаржа болоно...
Теэд тэрэ дэмы.
Тиигээ һаамни,
Айһандаа зүрхэниинь
Амаараа гарашаха.
Унтаандань ошоод,
Уураг тархиһаань
Хоро шарыень,
Хара хирыень
Шэдитэ нангин
Шэнэ аргаараа
Хуруу хухадгүй
Хуу угаахаһаа
Үлүү һайн арга
Үгыл байна даа.
Тиигээл һаамни
Тэрээхэн хүбүүн
Сэбэр һайхан
Сэдьхэл бодолтой,
Сэлмэг арюун
Сэхэ харгытай,
Хүнэй эрхим
Хүн болохол».
Эрьелдэн тэршэлээд,
Эбһээлэн һуняагаад,
Үргэһөө сэлмээн,
Үндыбэ Жэбжэлтэ.
Удаахан хубсалаад,
Ундалаад, эдеэлээд,
Хүбүүнэй унталганаар
Хүрэхеөр хирлүүлэн,
Халзан бороороо
Хатаруулан ошобо.

***

Хүсэлөө Жэбжэлтэ
Бэелүүлхэл байха,
Хүбүүнэй судьхэл
Сэхэлдихэл байха!

Ш. НИМБУЕВ.

Зурагынь Ф. БАЛДАЕВАЙ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25—41, 38-30, информации — 32-74 и переводов — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР

Н00046. Зак. № 160.